

panorama

inforegio

33

wiosna 2010

Ewaluacja polityki spójności

Kierunki i wyniki

ARTYKUŁ WSTĘPNY

Dirk Ahner

3

PRZEGLĄD

Ewaluacje *ex post* celów nr 1 i 2 za okres 2000–2006 – co osiągnęliśmy?

4–7

WYWIADY

Terry Ward – Elżbieta Bieńkowska – Albino Caporale – John Bachtler

8–11

COŚ DLA KAŻDEGO

Ocena *ex post* realizacji celów nr 1 i 2 w latach 2000–2006: rzut oka na ustalenia

12–13

WIEŚCI Z EUROPY

Nowe metro dla Aten
CzechInvest – tu zaczyna się inteligentne inwestowanie
Park Nauki i Biznesu w Lahti – fiński *cluster* czystych technologii
Potrzeby kobiet i miejscowej gospodarki – przykład z Salzburga

14–17

WIDZIANE Z BLISKA

Ewaluacja – jakie stosować metody?

18–19

WSPÓLNY MIANOWNIK

Ewaluacja wzmacnia politykę spójności

20–22

SPRAWY REGIONALNE

Przedstawiamy nowego komisarza UE ds. polityki regionalnej, Johannes Hahna

23

WSPÓŁPRACA W SIECI

24–25

NASZE PROJEKTY OD WEWNĄTRZ

Longlife – Konkurencyjne Usługi Medyczne

26–27

DATY Z KALENDARZA – WYRAŻ SWOJĄ OPINIĘ

28

Zdjęcia (strony):

Okladka:

Strony 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12-13, 14, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26 © KE

Strona 8: © Terry Ward

Strona 9: © Ministry of Regional Development

Strona 10: © Albino Caporale

Strona 11: © The University of Strathclyde

Strona 15: © Sochor Jiří

Strona 16: © Lahti Region Image Bank

Strona 17: © Rupert Pagitsch

Strona 27: © Minna Mäkineniemi

Czasopismo jest drukowane w języku angielskim, francuskim i niemieckim na papierze utylizowanym.

Jest dostępne w 21 wersjach językowych na stronie internetowej http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_pl.htm

Opinie przedstawione w niniejszej publikacji wyrażają poglądy autora i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Komisji Europejskiej.

Ewaluacja to temat o coraz większym znaczeniu dla polityki spójności, co skłoniło nas do poświęcenia mu niniejszej edycji „Panorama”. W oparciu o doświadczenia ewaluacji *ex post* realizacji tej polityki w okresie 2000–2006 warto zastanowić się nad szeregiem kwestii: Kto powinien je przeprowadzać? W jaki sposób? Kiedy? Jaki jest wpływ ich wyników na dalsze zmiany? Czy da się szerzej zastosować bardziej rygorystyczne, analityczne podejście do ewaluacji?

Okres 2000–2006 zaznaczył się fundamentalnymi zmianami w strukturze UE w związku z przystąpieniem 10 nowych krajów. Ujawnione różnice w poziomach rozwoju podkreśliły ważną rolę polityki spójności, przez co ewaluacja *ex post* tego okresu jest szczególnym powodem do głębszego zastanowienia. Z danych statystycznych wynika, że wysoki wzrost gospodarczy w nowych krajach UE zmniejszył różnice w PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca w całej Unii. W jakim stopniu jest on zasługą polityki spójności? Właśnie te kwestie rozważamy na naszych łamach.

Z rozmów z organami zarządzającymi i kierownikami projektów wynika, że metody stosowane w realizacji polityki spójności przekładają się na sposoby prowadzenia polityki krajowej – nadzór, ewaluacje, planowanie długofalowe pozwalają doskonalić praktyki, które można wykorzystać w innych dziedzinach. Polityka spójności wnosi nowe formy prawodawstwa i metody jego wdrażania do administracji europejskich regionów, miast i wsi.

Mimo dostępności dużej ilości danych na stronach internetowych Inforegio w postaci raportów, TOR, baz danych i studiów przypadków – których zasób jeszcze znacząco wzrośnie w ciągu najbliższych 18 miesięcy – Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej pragnie wysłuchać, co twórcy polityki, środowisko akademickie i inne osoby zaangażowane w politykę regionalną mają do powiedzenia o dowodach jej skuteczności.

Wywiady zamieszczone w niniejszej edycji mają właśnie oddać im głos w tej debacie – dwaj eksperci, szef organu zarządzającego oraz polska minister rozwoju regionalnego, dzielą się opiniami na temat pozytywnych i negatywnych aspektów okresu 2000–2006.

Wreszcie, „Panorama” wita nowego komisarza ds. polityki regionalnej, Johannes Hahna, pytając go o priorytety i nadzieje, jakie wiąże ze swoją kadencją na tym stanowisku.

Dirk Ahner

Dyrektor Generalny, Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej

” Polityka spójności
wnosi nowe formy prawodawstwa
i metody jego wdrażania do administracji
europejskich regionów,
miast i wsi ”

EWALUACJE *EX POST* CELÓW NR 1 I 2

ZA OKRES 2000–2006 – CO OSIĄGNIĘLIŚMY?

W latach 2000–2006 polityka spójności nie tylko pochłonęła jedną trzecią unijnego budżetu, lecz także była realizowana na przekór wyzwaniom stawianym przez historię, jednocześnie tę historię tworząc. Rozszerzenie UE o 10 nowych państw członkowskich w 2004 r. pogłębiło różnice w poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego w stopniu bezprecedensowym. Polityka spójności musiała podjąć to wyzwanie, nie rezygnując jednak ze wspierania „starej” unijnej piątnastki.

Zadaniem ewaluacji *ex post* tego okresu było wykazanie, co we wszystkich regionach zostało osiągnięte, a także określenie wszelkich możliwości dalszego doskonalenia polityki spójności. Ewaluacja nie mogła oczywiście objąć wszystkich szczegółów polityki realizowanej w latach 2000–2006 w ramach ponad 230 programów celów nr 1 i 2. Jednakże jej 14 elementów zdołało unaocznic wkład tej polityki w faktyczny rozwój uboższych regionów UE (cel nr 1), restrukturyzując obszary objętych celem nr 2 oraz realizację celów wytyczonych w Lizbonie. Prowadzone aktualnie dalsze ewaluacje badają efekty działań dotowanych przez Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Społeczny oraz podejmowanych w ramach wspólnotowych inicjatyw URBAN i INTERREG.

Podciąganie uboższych regionów

Według statystyk zmalały różnice w PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca, zarówno pomiędzy państwami członkowskimi, jak i regionami. Najważniejszym czynnikiem okazał się przyspieszony wzrost w krajach nowej „dziesiątki” (UE-10). Zasadniczą kwestią w ewaluacji było to, w jakim stopniu sukces ten można przypisać polityce spójności. Pierwsze wskazówki można odczytać z modeli makroekonomicznych. Oba modele wykazują, że programy celu nr 1 zwiększyły w regionach długofalowy potencjał wydajności gospodarek i zwiększyły poziom PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Z modeli wynika także, że całej UE, a nie tylko wspieranym regionom, powodziło się lepiej w związku z realizacją polityki spójności, niżby to miało miejsce bez jej prowadzenia.

Badania tematyczne ustaliły wyniki realizacji polityki w kluczowych obszarach. Stanowią one wsparcie dla badań modelowych, wykazując, że PKB nie jest jedynym istotnym miernikiem. Dostarczają one materiałów do realnej debaty między państwami członkowskimi, regionami i Komisją.

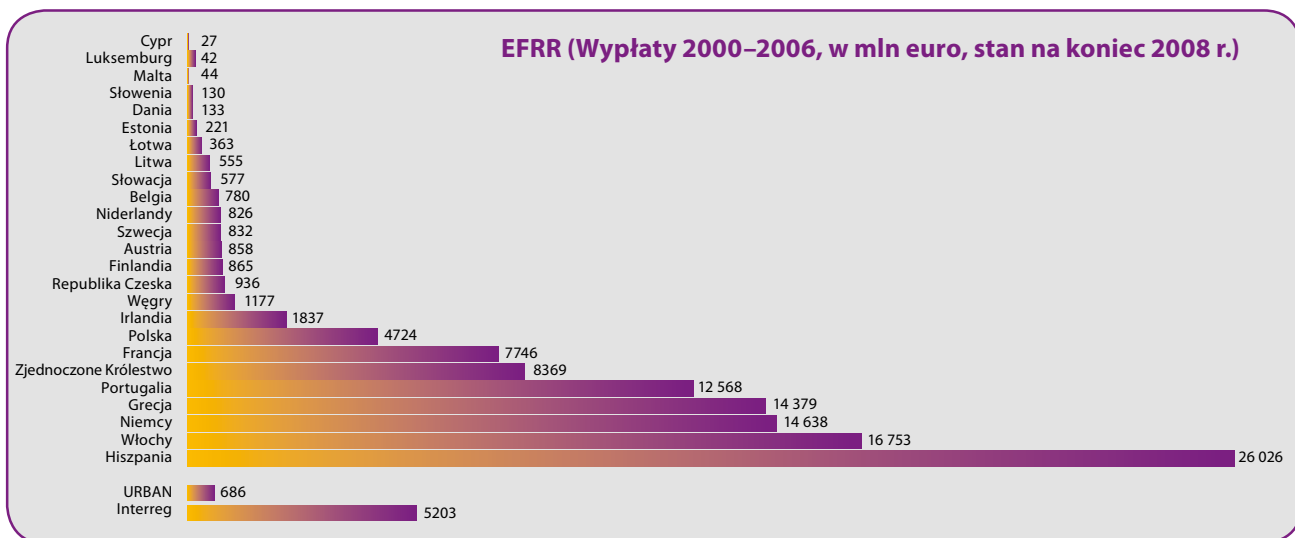
Lepszy system transportu dla obywateli i sprawny wspólny rynek

Z 8,5 tys. km autostrad zbudowanych w tym okresie na terenie UE, 2043 km (24%) stanowiły inwestycje współfinansowane przez EFRR. Większość z nich powstała w uboższych regionach Grecji, Hiszpanii i Portugalii. EFRR dofinansował 294 km linii szybkich kolei – ok. jednej czwartej łącznej długości linii zrealizowanych w Hiszpanii i we Włoszech. Dołożył się także do modernizacji 31 portów lotniczych i 45 morskich, i w tym przypadku położonych w mniej zasobnych częściach Unii. Prowadzona dalej ewaluacja projektów wspieranych przez Fundusz Spójności w przyszłym roku zapewni więcej informacji, co umożliwi uzupełnienie przedstawionego obrazu.

EFRR w większym zakresie wsparł inwestycje drogowe niż kolejowe, szczególnie w krajach UE-10, gdzie poprawa sieci drogowej okazała się najpilniejszą potrzebą. Przeprowadzona ewaluacja potwierdza, że UE-10 nadal musi modernizować sieci transportowe, jednocześnie zadając pytanie, czy w UE-15 konieczna jest bardziej rygorystyczna selekcja projektów priorytetowych, co stawiałoby pod znakiem zapytania wsparcie budowy i utrzymania dróg lokalnych. Na przyszłość zarysowuje się potrzeba inwestowania w doskonalenie powiązań między różnymi formami transportu oraz rozwój publicznej komunikacji miejskiej, w ramach kreowania gospodarki niskoemisyjnej.

„ Z modeli wynika także, że całej UE, a nie tylko wspieranym regionom, powodziło się lepiej w związku z realizacją polityki spójności, niżby to miało miejsce bez jej prowadzenia ”

Środowisko – spełnianie unijnych norm i wykorzystanie potencjału wzrostu

Wsparcie dla projektów z zakresu ochrony środowiska w uboższych regionach w znacznym stopniu pomogło państwom członkowskim spełnić wymogi dyrektyw dotyczących gospodarki wodnej i odpadami płynnymi, współfinansując podłączenia do źródeł czystej wody pitnej i oczyszczalni ścieków, szczególnie na obszarach wiejskich. Do sieci wodociągowej podłączono ok. 14 mln ludzi, a do urządzeń uzdatniania odpadów szacunkowo 20,5 mln użytkowników.

Z przeprowadzonej ewaluacji wynika, że budowa infrastruktury (projekty w zakresie gospodarki wodnej, odpadami płynnymi i stałymi) częstokroć podyktowana była właśnie czynnikami czysto środowiskowymi.

Widać z tego jasno, że jednym z autonomicznych celów polityki spójności była *de facto* poprawa warunków środowiskowych. Treścią tej polityki nie był zatem wyłącznie wzrost PKB i pomoc w realizacji gospodarczego potencjału regionów – była ona także pomocna w zapewnieniu możliwości korzystania z owoców wzrostu gospodarczego wszystkim obywatelom, bez względu na miejsce zamieszkania. Aktywnie wspierała proces, dzięki któremu wzrostowi towarzyszy podniesienie stopy życiowej i poprawa jakości życia, a rozwój jest zrównoważony terytorialnie, z uwzględnieniem naturalnych i fizycznych zasobów regionów.

Coraz łatwiej jest podróżować po Grecji

Na przyszłość warto rozważyć kwestię, jak regiony powinny przekazywać na korzyść problemy wynikające ze zmian klimatycznych i ochrony środowiska, aby polepszać konkurencyjność swoich przedsiębiorstw na rynkach globalnych.

Przedsiębiorstwa – innowacyjność i miejsca pracy

Małe i średnie przedsiębiorstwa to główni beneficjenci wsparcia EFRR w obszarze przedsiębiorczości (83% środków przekazanych w okresie 2000–2006). Odzwierciedla to krajowe priorytety polityki – polityka przedsiębiorczości skupia się na mniejszych podmiotach praktycznie we wszystkich państwach członkowskich. Do szczególnych priorytetów należą przedsiębiorczość i tworzenie nowych podmiotów. W ramach 30 programów, w których wydano większość środków na wsparcie dla przedsiębiorstw (ok. 60% łącznej kwoty wydanej w tej dziedzinie), powstało co najmniej 638 tys. nowych miejsc pracy.

Zasadniczą część wsparcia EFRR dla przedsiębiorczości i innowacyjności nadal stanowią instrumenty bezpośrednie (wsparcie finansowe, głównie granty, lecz także kredyty i kapitał własny) – ok. 69% wydatków omawianego okresu. Przeprowadzona ewaluacja wykryła tendencję zastępowania „strategii restrukturyzacji i dywersyfikacji” szerszymi strategiami, kładącymi większy nacisk na innowacyjność i stosowanie większego zakresu instrumentów. W okresie tym znacząco wzrosło wykorzystanie instrumentów pośrednich (np. wsparcie niefinansowe, takie jak obsługa przedsiębiorstw, zmniejszenie obciążeń administracyjnych, organizacja tzw. *clusterów* i sieci współpracy oraz transfer wiedzy). Różnorodność instrumentów charakteryzowała przede wszystkim wsparcie dla mniejszych przedsiębiorstw – dla kontrastu, wsparcie dla większych przedsiębiorstw ograniczało się niemal wyłącznie do bezwrotnych grantów.

W ramach ewaluacji porównano wyniki przedsiębiorstw korzystających i nie korzystających ze wsparcia we wschodnich Niemczech. Badanie to dowiodło, że wspierane przedsiębiorstwa lepiej radziły sobie z inwestycjami, intensywnością działań badawczo-rozwojowych i wnioskami patentowymi.

Przestarzałe struktury gospodarcze można zmienić – wymaga to jednak czasu i woli politycznej

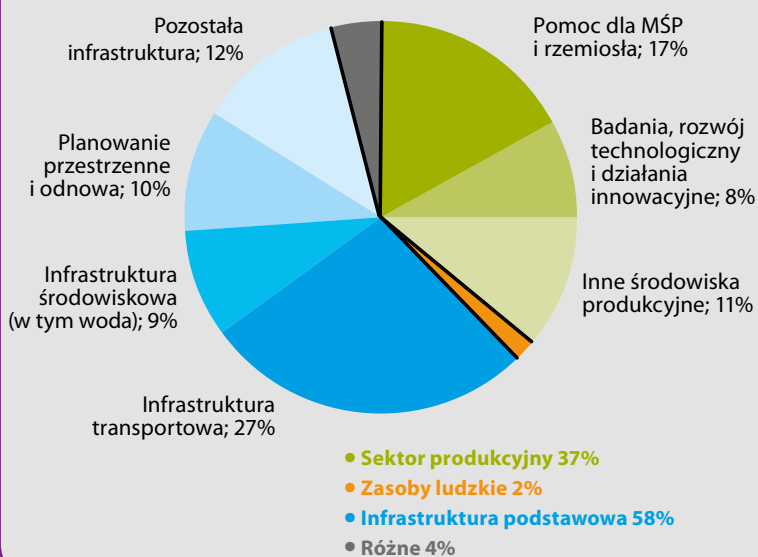
Ewaluacja wybranych regionów, w których zachodzą przemiany strukturalne (regiony celu nr 2), wykazała, że programy rozwoju regionalnego mogą skutecznie przyczynić się do zmiany społeczno-gospodarczej struktury regionu, przełamując uzależnienie od przestarzałych branż. Jednak proces ten wymaga czasu, często dziesięcioleci, a także woli politycznej. Z ewaluacji wynika, że EFRR może ten proces wzmocnić i przyspieszyć. Studia przypadków pozwalają wnioskować, że właściwym kierunkiem jest koncentracja na innowacyjności i działalności badawczej, nawet jeśli strategia ta nie jest pozbawiona ryzyka. Interesariusze z regionów objętych celem nr 2 podkreślali, że unijna polityka spójności, dzięki jej wieloletniemu charakterowi i działaniu za pośrednictwem programów – wymagających analiz i jasnego określania celów rozwoju, może stać się elementem długoterminowego procesu restrukturyzacji regionów.

Polityka adaptacyjna i elastyczna

W 1999 r., kiedy tworzone programy polityki spójności na lata 2000–2006, zmiany klimatyczne, starzenie się społeczeństw czy globalizacja nie stanowiły głównych tematów dyskursu politycznego. Przedstawiając studia przypadków i przykłady dobrych praktyk, ewaluacja *ex post* pokazuje, że regiony (niektóre, nie wszystkie) zdołały wykorzystać realizowane programy, aby zareagować na te nowe wyzwania. Nie czekały one na wskazówki z „Brukseli” – same podjęły działania, a programy polityki spójności okazały się na tyle elastyczne, że umożliwiły integrację tych inicjatyw. Ich doświadczenia można wykorzystać do lepszego konstruowania polityki na przyszłość.

„ Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że propagowanie priorytetów »horyzontalnych«, bez względu na kontekst, nie jest idealnym sposobem postępowania „

Obszary interwencji (dane EFRR za lata 2000–2006, uzupełnienia programów)

Polityka spójności jest pomocna w zwalczaniu zmian klimatycznych

Sztuka zarządzania – prawdziwa wartość dodana

Prawidłowa i sprawna realizacja programów polityki spójności to wielkie wyzwanie dla wszystkich administracji, zarówno w „starych”, jak i „nowych” państwach członkowskich. W latach 2004–2005 pojawiało się wiele sceptycznych głosów twierdzących, że w tak krótkim czasie nowe państwa członkowskie nie zdołają stworzyć efektywnych struktur zarządzania. Jednak ewaluacja udowodniła, że czarnowidze nie mieli racji! Wykazała szybki proces uczenia się w tych państwach, które poradziły sobie z problemami wynikającymi z pozycji nowicjusza dzięki wysokiemu poziomowi motywacji. Co znamienne, można zaobserwować, że niektóre kluczowe elementy – planowanie okresów wieloletnich, zaangażowanie interesariuszy, monitoring i ewaluacja – włączono do polityki w poszczególnych krajach, co usprawniło proces decyzyjny.

Interesujący jest fakt, że to właśnie polityka spójności, obejmująca dziesiątki tysięcy projektów, wprowadziła wiele aspektów unijnych regulacji (takich jak np. zasady dotyczące zamówień publicznych) do praktyki. Za pośrednictwem tej polityki organy administracji gminnej, miejskiej i regionalnej zapoznały się z nowymi przepisami i praktykami.

Społeczeństwo oparte na wiedzy to jeden z najważniejszych priorytetów polityki spójności

Ustalanie priorytetów horyzontalnych – kierunek postępu?

Niewątpliwie środowisko, tworzenie miejsc pracy, zmiany klimatyczne, uwaga poświęcana MŚP, społeczeństwo oparte na wiedzy i równe szanse to zagadnienia zajmujące wysoką pozycję na liście tematów objętych polityką spójności. Jednak zakres i charakter konkretnych problemów różnią się w poszczególnych regionach. W polityce tej potrzebne są zatem skuteczne środki przekuwania intencji na faktyczne działania w odmiennych kontekstach.

Szereg badań prowadzonych w ramach ewaluacji *ex post* dotyczyło skuteczności priorytetów „horyzontalnych” w realizacji wyznaczonych celów. W 12 studiach przypadków badano zagadnienie równych szans, wykazując, że choć o potrzebie zapewnienia równości płci wspomina większość dokumentów programowych, zaledwie kilka programów włącza ją w praktykę konstruowania i realizacji projektów wspieranych przez EFRR, co budzi pewne rozczarowanie. Równe szanse uważano raczej za zagadnienie, którym powinien zajmować się Europejski Fundusz Społeczny. W programach osiągających dobre wyniki promocja równych szans została włączona do strategii i miała wsparcie przywództwa politycznego.

Powstaje zatem pytanie na przyszłość: czy lepsza byłaby większa selektywność i wąska celowość przy podejmowaniu przez region decyzji dotyczących najlepszych narzędzi realizacji założeń rozwojowych? Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że propagowanie priorytetów „horyzontalnych”, bez względu na kontekst, nie jest idealnym sposobem postępowania.

Zaproszenie do badań i debaty publicznej

Wszystkie dokumenty stworzone w okresie trzech lat ewaluacji *ex post* – *terms of reference* (TOR), raporty bieżące, bazy danych, studia przypadków, przykłady dobrych praktyk, raporty końcowe, podsumowania wykonawcze – zostały opublikowane na stronach internetowego serwisu Inforegio. W ciągu kolejnych 18 miesięcy zostanie opublikowanych więcej raportów i danych, rozbudowując bazę materiałów dotyczących wyników realizacji polityki spójności. Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej zaprasza twórców polityki, środowiska akademickie i szeroką publiczność do udziału w dalszych badaniach i debacie.

WIĘCEJ INFORMACJI I EWALUACJE NA STRONACH INFOREGIO:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado2_en.htm

TERRY WARD

Dyrektor ds. badań w firmie *Applica sprl*

Od dwóch lat Ward koordynuje ewaluację *ex post* okresu 2000–2006 w EFRR.

Z Pana punktu widzenia, jakie są osiągnięcia polityki spójności w okresie 2000–2006?

Statystyki pokazują, że regiony wspierane rozwijały się w tym okresie szybciej niż pozostałe. Tak jest szczególnie w regionach objętych celem nr 1 niemal we wszystkich państwach członkowskich, ale także, choć w mniejszym zakresie, w regionach wspieranych w ramach celu nr 2, i generalnie można powiedzieć, że im więcej otrzymały finansowania, tym lepsze osiągały wyniki. Podobnie, polityka realizowana w całej UE w zasadniczym zakresie skupiała się na sprawach, którymi według teorii ekonomicznej i międzynarodowych organizacji, takich jak OECD, właśnie powinna się zajmować – w szczególności poprawą infrastruktury i wzmacnianiem przedsiębiorczości. Pojawiają się także oznaki wskazujące, że polityka spójności zwróciła uwagę na krytyczne problemy rozwoju regionalnego i zachęciła ludzi w terenie do zaangażowania w ich rozwiązywanie. Trudność polega na ustaleniu bezpośredniego związku między środkami tej polityki a wynikami regionów, co zresztą nie jest zaskoczeniem, biorąc pod uwagę wszystkie inne wydarzenia w badanym okresie. Możemy jednak wskazać namacalne wyniki stosowania konkretnych środków, oznaczające skuteczność tej polityki. Ustalenie bezpośredniego związku w przypadku krajów Europy Środkowo-Wschodniej jest jeszcze trudniejsze, ponieważ znaczące finansowanie otrzymywały dopiero od połowy roku 2004, istnieją jednak dowody na to, że fundusze te zostały spożytkowane konstruktywnie i przyczyniły się do stworzenia solidnych podstaw polityki rozwoju regionalnego w okresie bieżącym.

” Doświadczenie rozprowadzania funduszy strukturalnych miało wpływ (zazwyczaj pozytywny) na praktyki i procedury stosowane w państwach członkowskich w zarządzaniu ich własną polityką prowadzoną w kraju ”

Gdyby mógł Pan zmienić tylko jedną rzecz dotyczącą tej polityki, co by Pan zmienił?

Zobowiązanie rządów w całej UE do jasnego określenia, co konkretnie ma być osiągnięte w wyniku wydatkowania otrzymywanych funduszy, a także jak to się przyczyni do rozwoju regionalnego lub poprawy równowagi terytorialnej, oraz zdefiniowanie czytelnych ilościowych wskaźników umożliwiających monitorowanie stosowanych środków – to nie tylko pozwoliłoby na lepszą ocenę polityki, lecz także zachęcałoby do efektywniejszego wykorzystywania funduszy. Przymuszczalnie łączyłoby się to z koniecznością ustanowienia większej ilości warunków udzielania wsparcia finansowego oraz wzmożenia debaty publicznej w poszczególnych krajach na temat konkretnych celów polityki oraz jej wyników.

Czy polityka powinna być bardziej skoncentrowana w wybranych obszarach, aby zwiększyć efektywność?

I tak, i nie. Jest jasne, że zakres finansowania powinien być wystarczający, aby spowodować konkretne zmiany, z czego wynika, że nie można go rozciągnąć zbyt szeroko na wiele obszarów polityki. Jednak zróżnicowanie regionów pod względem ich specyficznych problemów i potrzeb, które trudno zidentyfikować centralnie, przemawia za umożliwieniem im wyboru ograniczonej liczby obszarów, w których postanowią skoncentrować finansowanie. Ułatwiłoby to także monitorowanie i ewaluację polityki spójności.

Wsparcie dla małych przedsiębiorstw

ELŻBIETA BIEŃKOWSKA

Minister rozwoju regionalnego RP

Od stycznia 1999 r. do listopada 2007 r. Biętkowska pracowała w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego. Jako dyrektor Wydziału Rozwoju Regionalnego była odpowiedzialna za przygotowanie programów oraz wdrażanie instrumentów rozwoju regionalnego finansowanych w ramach programów akcesyjnych, a także za fundusze strukturalne w ramach Narodowego Planu Rozwoju (NPR) 2004–2006 i Narodową Strategię Spójności 2007–2013.

Z Pani punktu widzenia, jakie są osiągnięcia polityki spójności w okresie 2000–2006?

Przede wszystkim wdrożenie polityki spójności spowodowało poprawę najważniejszych wskaźników makroekonomicznych. Właściwie ma ona bezpośredni wpływ na konwergencję gospodarczą, społeczną i terytorialną Polski z lepiej rozwiniętymi krajami UE.

Fundusze europejskie pomogły stopniowo polepszyć jakość infrastruktury. Ponadto dzięki polityce spójności wyraźnej poprawie uległ także poziom zarządzania i administracji.

Wpływ na spójność społeczną można zaobserwować szczególnie w danych dotyczących bezrobocia i tworzenia miejsc pracy. Szacuje się, że w latach 2004–2007 aż 20% nowych miejsc pracy powstało dzięki funduszom unijnym. Co trzecia złotówka zainwestowana w Polsce w ramach projektów publicznych jest stymulowana pieniędzmi z Europy.

Polityka spójności była podstawą znaczącego przyspieszenia w czasach prosperity. Okazała się też jednak solidną osłoną przed katastroficznymi skutkami załamania gospodarczego. Przy ograniczonych możliwościach kredytowania przedsiębiorstwa publiczne i prywatne zwróciły się ku funduszom europejskim. Moim zdaniem polityka spójności stała się niejako olejem umożliwiającym dalsze działanie gospodarczego silnika.

Gdyby mogła Pani zmienić tylko jedną rzecz dotyczącą tej polityki, co by Pani zmieniła?

Widząc, jak efektywna okazała się polityka spójności jako narzędzie zapewniania zrównoważonego rozwoju w Polsce, uważam, że większy nacisk należy położyć na wspieranie mocnych stron regionów, aby zwiększyć ich konkurencyjność.

Jakie są zatem największe wyzwania, przed którymi Polska stoi w zakresie polityki spójności?

Moim zdaniem jest to niewątpliwie konieczność efektywnego wykorzystywania funduszy europejskich zarówno w celu zwiększania konkurencyjności regionów, jak i niwelowania nierówności społeczno-gospodarczej między nimi. Sądząc po osiągniętych do tej pory przez Polskę wynikach, jestem przekonana, że nam się to uda.

” W latach 2004–2007 aż 20% nowych miejsc pracy powstało dzięki funduszom unijnym ”

Rozwój infrastruktury transportowej w Polsce

ALBINO CAPORALE

Dyrektor generalny ds. rozwoju gospodarczego regionu Toskanii

W 2005 r. Caporale stał na czele organu zarządzającego celem nr 2 w ramach Jednolitego Dokumentu Programowego (SPD) na okres 2000–2006. W 2007 r. został zastępcą dyrektora generalnego ds. polityki przemysłowej, innowacji i badań oraz rzemiosła, a aktualnie kieruje w Toskanii programem operacyjnym „Konkurencyjność i zatrudnienie w regionach” finansowanym przez EFRR.

Z Pana punktu widzenia, jakie są osiągnięcia polityki spójności w okresie 2000–2006?

Jeśli chodzi o zarządzanie, podjęto próbę uproszczenia procesu decyzyjnego przez przyznanie większej autonomii regionom w kierowaniu programami. To się łączyło z potrzebą rozdzielenia funkcji i działań nadzorczych. W tym kierunku poszły metody zarządzania programami, choć nie zawsze okazały się znacząco skuteczne w zakresie zwiększenia efektywności.

Wzmocniono następujące obszary: funkcje ewaluacji programów w zakresie kryteriów odpowiedzialności wobec interesariuszy, partnerstwo polityczno-instytucjonalne, rola instytucji lokalnych oraz nadrzędne znaczenie regionalnych polityk rozwojowych.

Okres planistyczny 2000–2006 potwierdził wartość i funkcję europejskiej regionalnej polityki spójności, która nadal stanowi „najbardziej wpływową dźwignię rozwoju” pomimo faktu, że nie zyskała jeszcze rangi, która odpowiadałaby jej wartości finansowej.

Gdyby mógł Pan zmienić tylko jedną rzecz dotyczącą tej polityki, co by Pan zmienił?

Debata dotycząca perspektyw budżetowych na lata 2007–2013, a także pierwsze dokumenty i działania stanowiące tematy do przemyśleń na okres przypadający po roku 2013, opierają się na uznaniu fundamentalnej sprzeczności kryjącej się w polityce spójności – bardziej niż którakolwiek inna polityka, opiera się ona na zasadach terytorialności i dodatkowości, a zatem jest bliższa obywatelom i przedsiębiorstwom, jednak mimo iż jest namacalnym przejawem istnienia UE, państwa członkowskie patrzą na nią z pewnym znużeniem.

Polityce spójności zagraża ryzyko, że będzie postrzegana wyłącznie jako nadzwyczajny środek interwencji w obszarach najbardziej zapóźnionych pod względem rozwoju.

Doświadczenia ostatnich cykli planowania funduszy strukturalnych wskazują na rosnącą ważność pojęcia terytorium, jednak bez możliwości pełnego przedstawienia wartości dodanej wynikającej z polityki, która doprowadziła do stanu autentycznie spójniejszej Europy.

Czy sądzi Pan, że „Raport Barki”, którego sporządzenie zleciła komisarz Danuta Hübner, zawiera rozwiązania umożliwiające ewentualną reformę europejskiej polityki spójności?

„Raport Barki” wskazuje wszystkie krytyczne aspekty aktualnej polityki spójności, zdecydowanie prezentując argumenty teoretyczne i polityczne przemawiające za kontynuacją tej polityki pod warunkiem, że zostaną wprowadzone pewne zmiany.

Uważam, że proponowane przez Barkę modyfikacje są rozsądne i wykonalne. Są także radykalne, jako że niechybnie napotkają na opór spowodowany „bezwładem intelektualnym”, jak większość reform.

Jedną z mocnych stron tego raportu jest wykazanie, że zreformowana polityka spójności jest korzystna zarówno dla państw członkowskich, jak i dla terytoriów (samorządów regionalnych i lokalnych).

„ Okres planistyczny 2000–2006 potwierdził wartość i funkcję europejskiej regionalnej polityki spójności ”

Ochrona wybrzeża Bałtyku

JOHN BACHTLER

Profesor John Bachtler jest dyrektorem European Policies Research Centre (Centrum Badań Polityki Europejskiej) na Uniwersytecie Strathclyde w Glasgow

Opublikował szereg książek, artykułów i opracowań naukowych dotyczących rozwoju regionalnego, unijnej polityki regionalnej oraz polityki tworzonej dla sektora usług.

Z Pana punktu widzenia, jakie są osiągnięcia polityki spójności w okresie 2000–2006?

W latach 2008–2009 Centrum Badań Polityki Europejskiej przeprowadziło ewaluację zarządzania i wdrażania polityki spójności w okresie 2000–2006. Nasze badanie wykryło szereg istotnych trendów:

- zaobserwowano wzrost zakresu partnerskiej współpracy,
- proces projektowania programów zazwyczaj opierał się na jakiejś analizie, rozważaniach dotyczących strategii oraz konsultacjach z partnerami, a także powszechniejsze było zastosowanie ewaluacji *ex ante*,
- większą wagę przywiązywano do nadzoru, choć przydatność systemów monitoringu i przekazywanych informacji była niekiedy dyskusyjna,
- kładziono większy nacisk na zarządzanie finansami, kontrole i audyty, szczególnie w zakresie procedur niezbędnych do zapewnienia zgodności z nowymi przepisami wykonawczymi, a także wzmocniony nadzór nad przepływami finansowymi, aby uniknąć automatycznego anulowania zobowiązania do współfinansowania,
- w rozwoju kultury ewaluacyjnej pomocny okazał się wymóg ewaluacji śródterminowej oraz jej aktualizacji; szczególnie owa aktualizacja znalazła zastosowanie w przygotowaniu strategii na okres 2007–2013. Wiele państw członkowskich zaczęło przeprowadzać własne ewaluacje.

Tendencje te nie były jednak wszechobecne. Należy zatem zadać pytanie, dlaczego po 15–20 latach zarządzania polityką spójności wiele organów zarządzających nie jest w stanie w pełni wykorzystać potencjału unijnych procesów zarządzania i wdrażania. W jakim stopniu jest to spowodowane czynnikami zewnętrznymi, a w jakim ograniczeniami wewnętrznymi?

Gdyby mógł Pan zmienić tylko jedną rzecz dotyczącą tej polityki, co by Pan zmienił?

W zarządzaniu funduszami strukturalnymi zachodzi potrzeba odzyskania poczucia „misji polityki” – w ciągu ostatniego dziesięciolecia w pewnym stopniu utraconego. W wielu programach zasadniczym celem stała się absorpcja środków finansowych, kosztem jakości realizowanego projektu. Znaczne zasoby administracyjne poświęca się na raportowanie, nadzór oraz systemy zarządzania finansami skonstruowane bardziej z myślą o zapewnieniu zgodności z przepisami niż jako narzędzia zarządzania realizacją programów. Proporcjonalnie coraz większą ilość czasu trzeba przeznaczać na kontrolę finansową i audyty.

Jednym z najbardziej niekorzystnych skutków takiego stanu rzeczy jest rosnąca frustracja wśród poszczególnych stron zainteresowanych realizacją polityki, wręcz ich rozczarowanie tą polityką. Zdarzają się nawet przypadki beneficjentów rezygnujących z wniosku o unijne dofinansowanie ze względu na obciążenie administracyjne.

Często twierdzi się, że metoda wdrażania polityki spójności stanowi „wartość dodaną”. Czy są na to jakieś dowody?

Pytanie, jakie przyświecało prowadzonej przez nas ewaluacji, brzmiało: czy istnieją dowody na „przeniesienie praktyk” z funduszy strukturalnych do systemów zarządzania polityką krajową w państwach członkowskich? Zjawisko to, nazywane często „wartością dodaną”, jest przedmiotem zaciętej debaty. Można tu wysnuć jednoznaczny wniosek: doświadczenie rozprowadzania funduszy strukturalnych miało wpływ (zazwyczaj pozytywny) na praktyki i procedury stosowane w państwach członkowskich w zarządzaniu ich własną polityką prowadzoną w kraju. Tego rodzaju zmiany zależą jednak od aktywistów, czyli „przedsiębiorców polityki”, a także od znacznego zaangażowania politycznego.

WIĘCEJ INFORMACJI:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/expost2006/wp11_en.htm

” Statystyki pokazują, że regiony wspierane rozwijały się w tym okresie szybciej niż pozostałe ”

OCENA *EX POST* REALIZACJI CELÓW NR 1 I 2 W LATACH 2000–2006: RZUT OKA NA USTALENIA

Skutki polityki spójności w latach 2000–2006 oceniano pod różnymi względami, z zastosowaniem rozmaitych metod ewaluacji. Poszczególne bloki tematyczne układają się w pełny obraz oddziaływania polityki spójności w latach 2000–2006. Dokonano tego:

- z jednej strony w oparciu o modele makroekonomiczne, dane administracyjne i analizę systemów wdrażania i zarządzania,
- z drugiej – przez rozbięcie na grupy tematyczne tych obszarów polityki, w których znaczący był wkład EFRR i Funduszu Spójności.

Oddziaływanie polityki spójności w latach 2000–2006

Na oddziaływanie polityki spójności składają się elementy otaczające niniejszy okrąg:

- skutki dla PKB i zatrudnienia,
- wkład w realizację celów środowiskowych i zrównoważony rozwój przestrzenny,
- wyniki w głównych sektorach,
- wkład w budowanie zdolności działania i uczenie się prowadzenia polityki we wszystkich państwach członkowskich,
- przykłady dobrej praktyki.

SKUTKI MAKROEKONOMICZNE

- Dwa modele (HERMIN, QUEST) symulacji długofalowych skutków polityki spójności dla PKB, zatrudnienia i kapitału w regionach objętych celem nr 1.
- PKB w ujęciu narastającym porównany do sytuacji, w której nie prowadzono by polityki spójności w 2009 r. (QUEST):
 - + 0,61% Niemcy,
 - + 5,0% Polska,
 - + 9,5% Hiszpania,
 - + 15,7% Portugalia.
- Skutki dla poziomu zatrudnienia w 2008 r. w porównaniu z sytuacją, w której nie prowadzono by polityki spójności: + 819 000 osób (HERMIN).

TRANSPORT

- EFRR współfinansował 24% rozbudowy autostrad w UE, stanowiące znaczący postęp w rozwoju sieci dróg.
- 13% wszystkich nowych linii szybkiej kolei w Europie współfinansował EFRR.
- Szczególnej uwagi wymagają jeszcze transport intermodalny, komunikacja miejska, koleje i połączenia transgraniczne.

WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW

- MŚP jako główni docelowi odbiorcy wsparcia EFRR przeznaczonego dla przedsiębiorstw (83% środków). Szersze wykorzystanie instrumentów pośrednich – obsługa przedsiębiorstw, wsparcie dla *clusterów*, sieci.
- Co najmniej 638 000 nowych miejsc pracy brutto.
- Studium przypadku ze wschodnich Niemiec wykazuje, że bezpośrednie wsparcie dla inwestycji zwiększa zakres wydajnej działalności i sprzyja inwestowaniu.

SYSTEMY WDRAŻANIA I ZARZĄDZANIA

- EU-10 zdołały wprowadzić systemy prawidłowo absorbujące środki: znaczący postęp w czasie i pozytywne przeniesienia wypracowanych praktyk do innych systemów zarządzania w kraju.
- Zarówno w EU-10, jak i w EU-15 zachodzi potrzeba zwiększenia nacisku na skuteczność.

ZMIANY STRUKTURALNE I GLOBALIZACJA

- Uzależnienie od konkretnych branż można zmienić długoterminową, precyzyjnie zdefiniowaną polityką regionalną. Programy celu nr 2 są najefektywniejsze, gdy wzmacniają politykę regionalną i nie obejmują celów dodatkowych.
- Wkład EFRR jest najefektywniejszy wtedy, gdy interwencje koncentrują się na innowacyjności i internacjonalizacji.

ŚRODOWISKO NATURALNE I ZMIANY KLIMATYCZNE

- 25,5 mld euro nakładów na interwencje środowiskowe w latach 2000–2006.
- 14 mln ludzi podłączono do nowoczesnych wodociągów, 20 mln ludzi do systemów uzdatniania ścieków – przy wsparciu EFRR.
- Komisja Europejska powinna jednoznacznie stwierdzić, że spełnienie wymogów środowiskowych UE jest jednym z celów polityki spójności, nawet jeśli w krótkiej perspektywie nie przyczynia się do wzrostu gospodarczego.

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

- EFRR znacząco przyczynił się do rozwoju obszarów wiejskich zarówno w regionach celu nr 1, jak i 2.
- Należy sprawić, aby korzyści płynące z polityki spójności były bardziej widoczne dla mieszkańców obszarów wiejskich.

RÓWNOUPRAWNIENIE PŁCI I DEMOGRAFIA

- Demografia – choć nie była priorytetem na początku okresu realizacji programów, regiony zaczęły wspierać odnośne projekty.
- Materiał z ewaluacji wskazuje, że określenie równouprawnienia płci jako priorytetu horyzontalnego jest niewystarczające – najefektywniejsze jest wsparcie konkretnymi działaniami. Liczbę priorytetów horyzontalnych należy ograniczyć do tych, które odnoszą się bezpośrednio do regionów.

NOWE METRO

DLA ATEN

Połączenie słów „Ateny” i „transport” od dawna przypisywało o dreszcze nawet najwierniejszym wielbicielom tego miasta – dziś grecka stolica stara się pozbyć negatywnego wizerunku.

W latach 1965–1983 liczba osób korzystających z komunikacji publicznej zmniejszyła się niemal o połowę – z 973 mln do 510 mln, równoległe z gwałtownym skokiem liczby prywatnych samochodów. Skutki: zagęszczenie ruchu, zanieczyszczenie i problemy ze zdrowiem publicznym. Rozwiązanie: nowe metro.

Szybszy, czystszy system komunikacji miejskiej

Realizację tego dużego projektu, najeżoną komplikacjami technicznymi, od trzęsień ziemi po konieczność zabezpieczenia znalezisk archeologicznych, rozpoczęto w roku 1992. Przedtem mieszkańcy korzystali głównie z autobusów, których zagęszczenie ruchu ulicznego dotyczyło w tym samym stopniu, co samochodów osobowych. Pod koniec realizacji I fazy w roku 2004 rozpoczęto rozbudowę metra. Łącznie zbudowano 30 km linii podziemnych, które w 2007 r. umożliwiały poruszanie się po mieście blisko 200 mln ludzi, zmniejszając obciążenie zatłoczonych ulic. Przy dziennym przewozie 650 tys. pasażerów nie ma wątpliwości, że ateńskie metro przyczyniło się do złagodzenia problemów komunikacyjnych w śródmieściu, szczególnie na trasach ulicznych odpowiadających liniom podziemnej sieci.

1994–1999 – NA I FAZĘ PROJEKTU WYDATKOWANO 2,1 MLD EURO:

- 50% z EFRR i Funduszu Spójności
- 39% z kredytów przyznanych przez Europejski Bank Inwestycyjny
- 11% z greckiego skarbu państwa

2000–2006 – NA II FAZĘ (ROZBUDOWA) WYDATKOWANO 2,2 MLD EURO:

- 43% z EFRR i Funduszu Spójności
- 38% z kredytów przyznanych przez Europejski Bank Inwestycyjny
- 19% z greckiego skarbu państwa

Szacuje się, że realizacja I fazy projektu zmniejszyła liczbę samochodów wjeżdżających do śródmieścia o 70 tys., co odpowiada 335 tys. km przejeżdżanym dziennie przez pojazdy. Według nowszych badań firmy Attiko Metro SA, po otwarciu dodatkowych linii łączna redukcja dziennych przejazdów prywatnych samochodów wyniosła 120 tys. Mniej samochodów to także mniejsze zapotrzebowanie na miejsca parkingowe i znaczące, konsekwentne obniżanie poziomu zanieczyszczeń.

Poruszanie się po mieście stało się znacznie sprawniejsze – awaria systemu, która miała niedawno miejsce w godzinach szczytu, wydłużyła czas przejazdu głównymi trasami odpowiadającymi liniom metra o 20–25%.

W niniejszej edycji „Panoramy” przyglądamy się czterem realizowanym w UE projektom, które zostały już ocenione w ramach ewaluacji i stanowią przykłady dobrych praktyk w czterech priorytetowych obszarach finansowania w zakresie Polityki Regionalnej: infrastruktura, wsparcie dla przedsiębiorstw, ochrona środowiska i równość płci.

Budowa infrastruktury – budowanie partnerstwa

Ewaluacja projektu wykazała wiele przykładów dobrych praktyk, np. w zakresie współpracy między partnerami, takimi jak poszczególne organy zarządzające, co jest szczególnie imponujące przy dodatkowej presji spowodowanej ostrym terminem narzuconym faktem organizacji Igrzysk Olimpijskich.

Niezbędne były także prace archeologiczne, które oprócz działań konserwatorskich, transportu i ekspozycji wykopalisk, wymagały ścisłej współpracy pomiędzy podmiotami o tak różnorodnym charakterze, jak Attiko Metro SA, Konsorcjum Metro Olimpijskie czy Ministerstwo Kultury. To ostatnie nadzorowało wszystkie prace archeologiczne, a firma Attiko Metro finansowała i koordynowała wykopaliska we współpracy z wykonawcami i władzami oraz dostawcami mediów.

Jako że projekt realizowano na terenie kilku prefektur, zaangażowane były różne organy samorządowe oraz operatorzy komunikacji publicznej. Potrzeba zabezpieczenia delikatnych zabytków w coraz krótszym czasie pozostałym do rozpoczęcia igrzysk, przy jednoczesnej konieczności koordynowania działań niezmiernie złożonej sieci podmiotów, uprawnia zarządzających projektem do odczuwania satysfakcji z wykonanej pracy.

Wzrost zatrudnienia i rozwój turystyki

Skrócenie czasów przejazdu w połączeniu z ekspozycją znalezisk archeologicznych na stacjach okazało się dodatkową atrakcją dla turystów – metro stało się miejscem prezentacji ateńskiego dziedzictwa kulturowego. Choć korzystne dla turystyki, metro stworzono jednak przede wszystkim z myślą o ateńczykach. Dociera ono już do dzielnic peryferyjnych, przyczyniając się do ich rewitalizacji przez ułatwienie dojazdów do pracy, które dla wielu mieszkańców stały się o wiele mniej czasochłonne.

WIĘCEJ INFORMACJI:

<http://www.ametro.gr/page/>

Odciążenie ruchu ulicznego w Atenach

CZECHINVEST – TU ZACZYNA SIĘ

INTELIĞENTNE INWESTOWANIE

Inwestycje i rozwój działalności przedsiębiorstw to dwa zasadnicze obszary zainteresowania agencji CzechInvest, bezpłatnie obsługującej podmioty krajowe i zagraniczne od roku 1992, przyczyniając się do realizacji 1,2 tys. inwestycji o wartości ok. 650 mld koron (26 mld euro).

W 2004 r. CzechInvest zajął się kierowaniem grantów europejskich do czeskich przedsiębiorstw. W ramach Programu Operacyjnego Przemysł i Przedsiębiorczość agencja przekazała im ok. 350 mln euro.

Unijne fundusze regionalne	4,9 mln euro w 2007 r.
oraz dalsze	5,09 mln euro w 2008 r.

Podążając za rynkami

Początkowo CzechInvest koncentrował się na projektach realizowanych w przemyśle (samochodowym, elektronicznym, lotniczym i kosmicznym), teraz jednak specjalizuje się w przedsięwzięciach badawczo-rozwojowych (centra technologiczne) i sektorze usługowym (centra obsługi klientów, usługi finansowe i rachunkowe).

Największy projekt obsługiwany przez CzechInvest realizuje firma Hyundai. W północnych Morawach kosztem 1 mld euro powstaje nowy zakład produkcyjny, który utworzy 12 tys. nowych miejsc pracy.

Solidna reputacja

Kontakt z agencją CzechInvest jest dziś uważany za punkt wyjściowy dla inteligentnej inwestycji, jako że zdobyła ona reputację najsprawniejszego podmiotu pośredniczącego w Republice Czeskiej. Jakie są zatem kluczowe czynniki sukcesu agencji?

- Na terenie całej Republiki Czeskiej utworzono łącznie 13 oddziałów regionalnych, działających pod hasłem „frontem do klienta”. Umożliwiło to agencji zapewnienie konsekwentnie wysokiego poziomu obsługi we wszystkich regionach samorządowych kraju.
- Nowatorskim posunięciem było utworzenie bezpłatnej linii informacyjnej, która działa już od czterech lat. Dotąd obsługiwała ona ponad 33 tys. zapytań dotyczących grantów europejskich.

Alexandra Rudysarova, prezes CzechInvestu, wyjaśnia: „Republika Czeska zapewnia całkiem bogaty pakiet zachęt inwestycyjnych. Zdołaliśmy dostosować finansowanie ze źródeł unijnych tak, aby wesprzeć większość wartościowych projektów badawczo rozwojowych, i to spotyka się z pozytywnym przyjęciem inwestorów”.

Sprostać wyzwaniom

Sporym wyzwaniem było zdobycie środków na zatrudnienie nowego personelu w oddziałach regionalnych, agencja zdołała jednak przekonać banki do udzielenia jej kredytów. Pozostało tylko znalezienie odpowiednich pracowników. Proces ten niejednokrotnie trwał nawet pół roku. Od idealnego kandydata oczekiwano doświadczenia w biznesie, aby mógł zrozumieć potrzeby prywatnych przedsiębiorstw i rozmawiał z nimi ich własnym językiem.

Przykład do naśladowania

Sieć oddziałów regionalnych agencji cieszy się opinią niezmiernie profesjonalnej. Aktualnie realizuje program na lata 2007–2013. W tym czasie firmom działającym poza stolicą zostaną przyznane dotacje przekraczające łącznie 3,6 mld euro w ramach Programu Operacyjnego Przemysł i Przedsiębiorczość.

W możliwości zastosowania zaprezentowanego podejścia w innych kontekstach i krajach kryje się wielki potencjał – warunkiem powodzenia jest zapewnienie silnego i przekonującego przywództwa, jakim charakteryzuje się CzechInvest.

WIĘCEJ INFORMACJI POD ADRESEM:

<http://www.czechinvest.org>

Rozwój przedsiębiorczości w Republice Czeskiej

PARK NAUKI I BIZNESU W LAHTI –

FIŃSKI CLUSTER CZYSTYCH TECHNOLOGII

W latach 2000–2006 Park Nauki i Biznesu w Lahti otrzymał:

855 982 euro z EFRR

łącznie dotacje w kwocie 2 463 179 euro

Dawny ośrodek ciężkiego przemysłu, południowo-fińskie miasto Lahti dotkliwie odczuło upadek swego głównego rynku zbytu – Związku Radzieckiego. Jedna trzecia wyrobów drewnopochodnych, metalowych i z tworzyw sztucznych przeznaczona była do wywozu za najbliższą granicę – koniec tego eksportu oznaczał kres prosperity. Jednakże przy wsparciu EFRR w mieście zdominowanym niegdyś przez hutnictwo i produkcję ścieru drzewnego dziś rozkwita „zielony” przemysł czystych technologii. W 2000 r. gospodarka wciąż odczuwała skutki tych przemian i bezrobocie w regionie utrzymywało się na poziomie 12%.

Aktualnie w parku ma swe siedziby ok. 120 spółek, działa konsorcjum pięciu uczelni i grupa podmiotów publicznych wspierających rozwój. Jak to się wszystko zaczęło?

Tajemnica sukcesu

Jednym z zasadniczych założeń strategii rozwojowej regionu było zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw. Postawiono na dwa czynniki: rozwój MŚP i środowiska, w którym działają, oraz wsparcie w zakresie nowych technologii i szkoleń. Właśnie w tym punkcie niezmiernie ważną okazała się pomoc EFRR. Fundusz wspierał środowiskowe projekty przedsiębiorstw

w celu rozwoju działalności, konkurencyjności i zatrudnienia poprzez innowacyjność. Wsparcie obejmowało także idee wzmacniania powiązań międzynarodowych.

Ważną rolę odegrały czynniki geograficzne – jezioro Vesijärvi miało potencjał badawczy budząc zainteresowanie regionem w świecie nauki, a w 2005 r. Lahti skorzystało na utworzeniu regionalnego systemu innowacji.

Region miał jasno określone cele w zakresie rozwoju gospodarczego. Każda Rada Regionalna przydzieliła projekty do określonych kluczowych obszarów, kierując się programem regionalnym, a następnie na podstawie tych parametrów określiła swoją strategię długoterminową. Umożliwiło to regionowi Päijät-Häme skupienie się na działaniach rozwijających jego mocne strony.

W parku

Park Nauki i Biznesu jest miejscem, w którym spotykają się funkcje badawcze, edukacyjne i gospodarcze, co skutkuje tworzeniem supernowoczesnych technologii służących ochronie środowiska. Koordynuje on działania zgrupowania zintegrowanych podmiotów, zajmujących się czystymi technologiami (ang. *cleantech cluster*), aktywnych w takich dziedzinach, jak recykling, wydajność materiałowa, energooszczędność i oczyszczanie wody.

Uczelnie, przedsiębiorstwa, podmioty wspierające rozwój oraz organizujące finansowanie, a także samorządy lokalne podejmują tu wspólne działania, aby oferować usługi i projekty w całości oparte na potrzebach przedsiębiorstw, które pełnią funkcję liderów koordynujących te działania. Udział własności prywatnej wynosi 12%.

Współpracujące podmioty wykładają pieniądze na stół. W 2009 r. obroty parku wyniosły 7,2 mln euro, ok. 0,9 mln euro (12%) przekazał EFRR, 2,7 mln euro zapewniły inne instytucje publiczne (ministerstwa, agencja Tekes itp.) oraz Europejski Fundusz Społeczny, 1,5 mln euro – prywatni interesariusze, a 2,1 mln euro – samorządy (głównie miasto Lahti).

Praca dla przyszłości

Dzięki nieustającemu doskonaleniu w obranych specjalizacjach, aktualnie ponad 50% działalności w sektorze czystych technologii w regionie to recykling i gospodarka odpadami, a rosnące znaczenie wydajności materiałowej i zamkniętych obiegów w tradycyjnych branżach przemysłowych świadczy o zasadności tak dużego zaangażowania EFRR w tę dziedzinę.

Park Nauki i Biznesu w Lahti stał się wiodącym ośrodkiem technologii przyjaznych środowisku w Finlandii. Stworzony tu *cleantech cluster* przyciągnął szereg szybko rozwijających się firm międzynarodowych. W 2006 r. w parku znalazło siedzibę 70 spółek o ustalonej pozycji, 41 podmiotów w inkubatorze przedsiębiorczości i ok. 200 aktywnych współpracowników tych przedsiębiorstw. W latach 2005–2007 zainwestowano tu ponad 30 mln euro i utworzono w regionie 170 nowych miejsc pracy.

Zielony kierunek rozwoju w nowym business-parku

WIĘCEJ INFORMACJI:

<http://www.lahtisbp.fi/en>

POTRZEBY Kobiet I MIEJSCOWEJ GOSPODARKI

– PRZYKŁAD Z SALZBURGA

W regionie, w którym ani jeden z 15 burmistrzów nie jest kobietą, stanowisko regionalnego kierownika projektu ds. równych szans łączyło się z zapowiedzią trudnych zadań. Odkąd Andrea Schindler-Perner objęła je przed ośmiu laty, rolniczy okręg Lungau w Austrii przeszedł długą drogę.

W roku jej nominacji, czyli 2002, po prostu nie istniała tu infrastruktura umożliwiająca kobietom godzenie pracy i życia rodzinnego, taka jak chociażby placówki całodziennego nad dziećmi. Pokazują to dane z tego okresu: zawodowo pracowała mniej niż połowa matek, kobiety zarabiały o 30% mniej niż mężczyźni, a region opuściło ponad 80% absolwentek wyższych uczelni.

Piastowana przez Schindler-Perner funkcja, utworzona dzięki współfinansowaniu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), powstała z myślą o zmianie tej sytuacji.

„Początki były trudne”, opowiada Schindler-Perner. „Byłam jedyną kobietą otoczoną grupą mężczyzn podejmujących decyzje zarządcze – bez władzy politycznej, personelu i budżetu”. Patriarchalne struktury nie były jednak jedyną trudnością; był jeszcze całkowity brak świadomości zagadnienia równoprawnego funkcjonowania obu płci w życiu społeczno-gospodarczym.

Schindler-Perner była jednak zdeterminowana, aby wprowadzać zmiany. Sama, będąc matką dwojga dzieci, znała z autopsji trudności związane z godzeniem pracy i obowiązków rodzinnych, co było jej udziałem po powrocie do regionu Lungau po studiach: „Gdyby nie pomoc mojej matki i męża, nie mogłabym tu zostać”.

„Pagitsch Kinderland” – całodzienna, całoroczna pryzkładowa opieka nad dziećmi

Wynikająca z własnych doświadczeń potrzeba zapewnienia opieki nad dziećmi stała się dla Schindler-Perner siłą napędową w działaniach na rzecz utworzenia takiej placówki dla firmy budowlanej Pagitsch.

Szybko rozwijające się przedsiębiorstwo, zatrudniające wówczas ok. 160 pracowników, zwróciło się do niej o pomoc w znalezieniu w regionie kandydatek do uzupełnienia personelu. Kiedy przeprowadzona ankieta wykazała, że ważną zachętą byłoby zapewnienie właściwej opieki nad dziećmi, zainicjowano projekt pilotażowy „Pagitsch Kinderland”.

Współfinansowanie z EFRR i źródeł krajowych umożliwiło otwarcie jeszcze w 2006 r. placówki oferującej profesjonalną opiekę dzienną dla dzieci w wieku od lat 2 do 14, w grupach liczących maksymalnie 16 osób, przez sześć dni w tygodniu, i to przez cały rok. Godziny opieki dostosowane są do potrzeb pracujących rodziców.

Sukces pierwszej utworzonej grupy był tak duży, że w 2008 r. powstała druga. W samym tylko 2009 r. Pagitsch zatrudnił 11 kobiet z dziećmi.

„PAGITSCH KINDERLAND” – FINANSOWANIE

- Łączny budżet roczny (2006) – 105 000 euro
- Dotacja z EFRR – 47 250 euro (45%)
- Inne źródła finansowania:
Środki przekazane przez land salzburski – 15 750 euro

Projektowi przyznano szereg nagród za promowanie równych szans i społecznie odpowiedzialnej przedsiębiorczości, m.in. od landu salzburskiego i austriackiego Ministerstwa Gospodarki.

„Lungauer Frauen Netzwerk” – potencjał kobiet wyzwolony w działalności sieciowej

Upatrując szansy w działalności sieci tworzonej przez kobiety zaangażowane w sprawę równouprawnienia, Schindler-Perner zaczęła organizować spotkania – tak narodziła się „Sieć Kobiet z Lungau”. Po roku intensywnych przygotowań sieć złożyła z powodzeniem wnioski o dofinansowanie w ramach programu LEADER+.

Organizując imprezy, szkolenia, wymiany informacji i działania medialne, sieć ta zdołała wzmocnić pozycję kobiet w procesach decyzyjnych i zwiększyć ogólną świadomość zagadnień genderowych.

„LUNGAUER FRAUEN NETZWERK” – FINANSOWANIE

- Łączny budżet trzyletni (2003–2006) – 39 000 euro
- Dotacja z EAGGF – 20 670 euro (53%)

Co dalej?

Studium przypadku z Salzburga pokazuje, że zastosowanie perspektywy genderowej we wszystkich dziedzinach polityki, a także we wszystkich fazach jej realizacji, może dawać pozytywne rezultaty w rozwoju regionalnym, pod warunkiem, że będzie poparte tworzeniem struktur zajmujących się równouprawnieniem, o mocnym zapleczu politycznym. Omawiany region osiągnął znaczące wyniki w tej dziedzinie nie dlatego, że równość płci stanowiła priorytet horyzontalny, lecz dzięki utworzeniu organu realizującego tę politykę (dwóch promotorów projektów z zakresu wyrównywania szans).

Czy Schindler-Perner jest zadowolona z osiągniętych dotąd wyników? „Podążamy we właściwym kierunku, ale przed nami jeszcze długa droga” – stwierdza. Aby równe szanse stały się faktem w regionie, niezbędne jest zaangażowanie w długofalowy proces.

WIĘCEJ INFORMACJI:

- <http://www.lungauerfrauennetzwerk.at/>
- <http://www.pagitsch.at/>

EWALUACJA –

JAKIE STOSOWAĆ METODY?

Wybór metod to niezmiernie ważny krok po dokonaniu decyzji dotyczącej tematu ewaluacji i jej zasadniczych pytań. Metody są nie tylko ważne dla osoby czy firmy przeprowadzającej ewaluację – każda gmina, region czy administracja zlecająca ewaluację powinna mieć co najmniej możliwość przeglądu dostępnych narzędzi oraz poznania ich możliwości i ograniczeń. Wreszcie należy pamiętać, że metody różnią się zakresem szczegółów technicznych i kosztów.

Konieczność zastosowania właściwych metod okazała się szczególnym wyzwaniem, kiedy DG ds. Polityki Regionalnej musiała określić swoje podejście do ewaluacji *ex post* okresu 2000–2006 obejmującego ponad 230 programów w ramach celów nr 1 i 2, różniących się zakresem wielkościowym (od 6 mln do 6 bln euro!) i treścią – w 25 krajach członkowskich. Jedną z pierwszych decyzji, jakie należało podjąć w celu zapewnienia ewaluacji wysokiej jakości, było określenie kluczowych obszarów interwencji oraz sformułowanie pytań i metod dla tak sprecyzowanych tematów. Co więcej, dokonany wybór tematów przyciągnął przedstawicieli środowisk akademickich i konsultantów specjalizujących się w poszczególnych sektorach.

Wybór właściwych metod ewaluacji jest ważny, jednak nie istnieje metoda, która dałaby odpowiedzi na wszystkie pytania. Wybór ten zależy od pytań, jakie trzeba zadać, a także dostępnych danych i użytkowników. Każda metoda ma swoje ograniczenia, może być zawodna i obejmuje zakresem jedynie niewielki wycinek naszych skomplikowanych społeczeństw.

Rozliczanie z odpowiedzialności – na co wydaliśmy te pieniądze?

Tworzenie dobrej polityki wymaga dobrej sprawozdawczości i dobrej rachunkowości. Twórcy polityki chcą wiedzieć, co konkretnie powstało dzięki wsparciu z funduszy strukturalnych (np. ile nowo zakładanych przedsiębiorstw otrzymało takie wsparcie). Aktualnie w większości programów gromadzi się takie dane jak wskaźniki wyników.

Pierwszym zadaniem ewaluacji *ex post* było zebranie właśnie takich informacji o fizycznych efektach programów. To jednak jeszcze nie jest ewaluacja, lecz pierwszy przyczynek do niej, a jednocześnie informacja, której domagają się twórcy polityki. Zespoły ewaluacyjne analizowały informacje z systemów nadzoru w państwach członkowskich. Wkrótce okazało się, że te informacje – choć często cenne dla poszczególnych programów – miały wiele luk jako podstawa tworzenia całościowego obrazu dla wszystkich państw członkowskich. Więcej informacji dotyczących głównych obszarów interwencji dostarczyły badania ankietowe.

Metody jakościowe: Czy programy polityki spójności spełniają realne potrzeby? Jak wyglądają zakulisowe realia tych programów? Dlaczego jedne zadziałały lepiej niż inne?

Same dane liczbowe nie wystarczą, aby przekonać podatników i twórców polityki, że publiczne pieniądze zostały dobrze zainwestowane. Dlatego też ewaluacja *ex post* w szerokim zakresie stosuje studia konkretnych przypadków. W ostatniej uwzględniono 84 studia przypadków i 39 przykładów dobrych praktyk. Większość zespołów ewaluacyjnych przeprowadziła wywiady z interesariuszami w celu uzyskania informacji i weryfikacji ustaleń. Takie badania jakościowe mogą dostarczyć sporo innych informacji, niż dotyczące tylko wymiernych skutków; pomagają one twórcom polityki i obywatelom zrozumieć faktyczne oddziaływanie polityki publicznej.

Metody te szukają odpowiedzi na pytania: dlaczego dany zestaw interwencji wywołuje określone skutki, zarówno zamierzone, jak i niezamierzone, dla kogo i w jakim kontekście? Takie podejście nie daje w efekcie danych liczbowych, lecz produkuje pewien opis. Opiera się na idei teorii zmiany. Dlatego tę grupę metod określa się też mianem teoretycznej ewaluacji oddziaływania.

Próby ewaluacji oddziaływania programów EFRR opartej na scenariuszach kontrfaktycznych

Istnieje zestaw metod cieszących się ogromną popularnością, przyjętych zarówno w naukach przyrodniczych, jak i społecznych, których jednak nie stosowano dotąd szerzej w ewaluacji programów EFRR – ewaluacja oddziaływania w oparciu o scenariusze kontrfaktyczne. Zasadniczą ideą metod kontrfaktycznych jest hipotetyczna rekonstrukcja sytuacji, jaka miałaby miejsce, gdyby danej interwencji nie było.

Jako że programów rozwoju regionalnego nie da się odtwarzać w warunkach kontrolowanych, jak eksperymenty fizyczne czy chemiczne, jedynym sposobem znalezienia przybliżonej odpowiedzi na to pytanie jest ustanowienie grup kontrolnych. Przykładowo, dla programu wspierającego zakładanie nowych przedsiębiorstw ważne będzie skontrastowanie podmiotów otrzymujących środki publiczne z grupą przedsiębiorstw

Nie ma dobrej polityki bez rozliczania z odpowiedzialności

PRZEGLĄD METOD EWALUACJI Z PRZYKŁADAMI

EWALUACJA ODDZIAŁYWANIA W OPARCIU O SCENARIUSZE KONTRFAKTYCZNE

Czy program działa?

- Randomizowane badanie kontrolne (RCT)
- Metoda „różnica w różnicy” (*difference in difference*)
- Metoda prognozy interwencji lub odrzucenia (*discontinuity design*)
- Metody dopasowania (*matching*, np. PSM – *propensity score matching*)
- Zmienne instrumentalne

MODELE

- Modele makroekonomiczne (np. HERMIN, QUEST)
- Modele sektorowe (np. TRANSTOOLS)
- Analiza wkładów i produktów (*input-output*)
- Matryce rachunkowości społecznej (SAM)

działających bez takiego wsparcia. Najlepszy byłby tu losowy (randomizowany) wybór beneficjentów spośród wielkiej grupy wnioskujących, to jednak rzadko bywa możliwe w polityce spójności. Istnieją jeszcze inne techniki tworzenia grup kontrolnych (np. metoda „różnica w różnicy”, metody dopasowania, takie jak PSM). Przetestowano ich kilka w ramach badania dotyczącego wsparcia inwestycyjnego dla przedsiębiorstw w obszarze celu nr 1 w Niemczech. Badanie wykazało, że we wspieranych przedsiębiorstwach instrument ten spowodował dokonanie dodatkowych inwestycji. Zasadna jest interpretacja przyczynowo-skutkowa tych różnic, na podstawie empirycznych dowodów i pewnych założeń.

Stosowanie modeli – szersza perspektywa

Wszystkie wspomniane dotąd metody badają wyniki programów w stosunkowo wąskim zakresie. Nie mogą one ująć gospodarki jako całości, w tym interakcji programu z gospodarką. W tej kwestii pomocne mogą być modele. Ich celem jest odtworzenie głównych mechanizmów całego systemu gospodarczego, funkcjonującego w regionie lub państwie. Tworzenie modelu może np. opierać się na pytaniu, czy wspierane nowo tworzone przedsiębiorstwa naprawdę zwiększyły liczbę miejsc pracy w gospodarce, czy też po prostu wypchnęły z rynku przedsiębiorstwa nie korzystające ze wsparcia.

W przeprowadzonej ewaluacji *ex post* zastosowano dwa modele makroekonomiczne dla regionów celu nr 1: HERMIN i QUEST. Przeprowadzone w nich symulacje pozwalają określić skutki realizacji programów polityki spójności dla PKB, poziomu zatrudnienia czy kapitału w gospodarce.

Zastosowanie modeli można też ograniczyć do jednego sektora. W omawianej ewaluacji, DG ds. Polityki Regionalnej oraz Wspólne Centrum Badawcze KE przetestowały model sektora transportu (TRANSTOOLS).

EWALUACJA TEORETYCZNA

Dlaczego program działa?

- Ankiety beneficjentów
- Studia przypadków, wywiady
- Ocena realistyczna
- Metoda partycypatywna

OCENA PROJEKTÓW ALTERNATYWNYCH

- Analiza kosztów i korzyści
- Analiza efektywności kosztów
- Analiza wielu kryteriów
- Symulacja wyborów korzyści priorytetowych kosztem innych (*contingent evaluation: priority evaluator*)

Korzystając z wyników pracy na modelach, należy zachować świadomość, że modele stanowią uproszczenie rzeczywistości, pomimo rozległego zaplecza matematycznego. Uproszczenia i założenia wbudowane w dany model muszą być jasno zakomunikowane użytkownikowi, w przeciwnym razie modele mogą tworzyć mylne wrażenie „dokładności”.

Konkurencyjne alternatywy – co wesprzeć, a co odrzucić?

Twórcy polityki często mają do czynienia z sytuacją, kiedy alternatywne projekty lub programy konkurują o ograniczony zasób środków finansowych. Najlepszą znaną techniką do zastosowania jest tu analiza kosztów i korzyści. Podjęcie decyzji dotyczącej projektu publicznego wspomaga ona przez zważenie kosztów i korzyści projektu – a następnie porównanie wyników dla projektów alternatywnych. Aby to ważenie umożliwić, koszty korzyści trzeba określić jako wartości pieniężne. Aktualnie DG ds. Polityki Regionalnej testuje przydatność takich analiz po zakończeniu realizacji projektów, które otrzymały wsparcie z Funduszu Spójności w okresie 2000–2006.

Jak zapewnić postęp?

Komisja Europejska nie jest w stanie sama dostarczyć całości materiałów dowodowych dotyczących skuteczności polityki spójności. Dlatego zachęca państwa członkowskie do stosowania bardziej rygorystycznych metod ewaluacji. Im więcej będziemy mieć ewaluacji prezentujących wiarygodne informacje dotyczące różnych aspektów tej polityki, tym większa będzie nasza zdolność tworzenia obrazu jej całościowej realizacji.

Podsumowując: nie istnieje jedna magiczna metoda ustalenia, prostymi środkami, czy realizacja programów polityki spójności zakończyła się sukcesem czy nie. Jednakże ewaluacje prowadzone w oparciu o różne metody mogą zgromadzić materiał dowodowy pozwalający stwierdzić, że sukces został osiągnięty.

WIĘCEJ INFORMACJI ZNAJDĄ PAŃSTWO W SERWISIE EVALSED:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/sourcebooks/method_techniques/index_en.htm

EWALUACJA WZMACNIA POLITYKĘ SPÓJNOŚCI

Ewaluacja jest wbudowana w politykę spójności na wszystkich jej poziomach. Kiedy przywódcy europejscy uchwalają dla tej polityki budżet, musi on mieć przełożenie na założenia i cele na szczeblu państw członkowskich, regionów, wreszcie poszczególnych projektów. Jasno określone założenia i cele na każdym poziomie umożliwiają wykazanie wkładu realizowanych projektów w osiągnięcie europejskich celów rozwoju gospodarczego, społecznego i terytorialnego. Ewaluacja jest pomocna zarówno w formułowaniu założeń, jak i we wskazywaniu celów, które nie zostały osiągnięte.

Za ocenę swoich programów odpowiedzialne są same regiony – aby sprawdzać, czy ich wykonanie jest zgodne z planem, i ewentualnie dokonywać niezbędnych poprawek. W latach 2007–2013 władze regionalne i państwowe mają sporo swobody w podejmowaniu decyzji o terminach i przedmiotach ewaluacji. Przede wszystkim chodzi o to, by ewaluacje konstruować w taki sposób, aby spełniały ich potrzeby: jeśli niezbędne im są wyniki, jest bardziej prawdopodobne, że je zastosują!

Koordynatorzy programów realizowanych na czterech obszarach UE – we Francji, Polsce, niemieckiej Nadrenii Północnej-Westfalii oraz w Austrii opowiadają, jak ewaluacja pomaga im efektywnie realizować programy spełniające założenia polityki spójności.

FRANCJA

We Francji tradycyjnie polityka rozwoju regionalnego była scentralizowana. Przez ostatnie 20 lat można jednak było zauważyć przechodzenie od planowania państwowego do decentralizacji i większego zakresu odpowiedzialności samorządów. Ponadto od 2000 r. podejmuje się starania doskonalenia koordynacji między programami EFRR a tzw. programami państwowo-regionalnymi (*Contrats de Plan État-Région*, CPER) wprowadzonymi w ramach polityki decentralizacji zainicjowanej we Francji w latach 80. XX w.

Aby ułatwić osiągnięcie tego celu, programy państwowo-regionalne zostały dopasowane do siedmioletnich okresów realizacji programów EFRR (2000–2006). Chodziło o promowanie spójniejszych działań i zwiększenie zakresu finansowania w oparciu o środki krajowe i unijne. W okresie tym ewaluacja również wytworzyła wartość dodaną dla programów państwowo-regionalnych przez wprowadzenie nowych praktyk, takich jak ocena śródkresowa, a także przyczyniła się do wzmocnienia kultury ewaluacyjnej zarówno w administracji państwowej, jak i regionalnej. Tę spójność z programami EFRR dodatkowo zwiększyło w bieżącym okresie wprowadzenie ocen *ex ante* dla

DATAR to organ państwowy kreujący francuską politykę w zakresie planowania przestrzennego i rozwoju regionalnego, przedstawiający wytyczne do określania strategii narodowej. Jest on odpowiedzialny za przebieg i koordynację ewaluacji programów EFRR i CPER, proponuje metodologie i przedstawia ogólnokrajowe oceny tematyczne. Na poziomie regionów za nadzór i ewaluację odpowiadają prefektury w partnerstwie z samorządami regionalnymi (z wyjątkiem Alzacji, gdzie rolę tę w całości przekazano władzom regionu).

programów państwowo-regionalnych, ustanowienie wspólnych regionalnych komisji ewaluacyjnych oraz przeprowadzanie łącznych ewaluacji dla programów EFRR i CPER.

Ze względu na złożony międzyinstytucjonalny podział obowiązków między regionami a szczeblem centralnym, nadzorowanie programów krajowych i regionalnych stanowi nie lada trudność. Przed rokiem 2000 regiony korzystały z własnego systemu monitoringu, który nie zawsze był kompatybilny z systemem centralnym, co uniemożliwiało ujednoczenie danych zebranych w regionach. Okres 2000–2006 zaznaczył się wprowadzeniem systemu PRESAGE, umożliwiającego nadzór finansowy nad programami współfinansowanymi przez EFRR. W zakresie czynności ewaluacyjnych w bieżącym okresie system ten rozszerzono o monitoring działań podejmowanych w ramach CPER. Choć nadzór często bywa uważany za dodatkowe obciążenie administracyjne, okazał się użytecznym narzędziem edukacyjnym zarówno dla partnerów realizujących projekty, jak i dla władz regionalnych.

POLSKA

Przygotowując się do przystąpienia do UE w 2004 r. Polska musiała wykonać gigantyczne zadanie polegające na stworzeniu od podstaw systemów oceny oddziaływania programów inwestycyjnych. Jak w pozostałych nowych państwach członkowskich, należało ustanowić odpowiednie struktury instytucjonalne i zapewnić moce przygotowawcze, zanim podjęto jakiegokolwiek działania ewaluacyjne. Zadanie to wydawało się wówczas mieć rozmiary wręcz monumentalne – dziś jednak Krajowa Jednostka Oceny wykazuje się coraz większą sprawnością, a to, co początkowo wynikało z obowiązku kontroli programów, staje się aktualnie wzorowym przykładem nowoczesnego zarządzania w administracji publicznej.

WIĘCEJ INFORMACJI:

<http://www.datar.gouv.fr/>

Pierwszy etap tego procesu rozpoczął się w 2004 r. intensywnymi wysiłkami na rzecz utworzenia solidnych instytucji i szkolenia urzędników w technikach ewaluacji. W tym zakresie do 2006 r. wykonano wystarczającą ilość pracy, aby umożliwić przeprowadzenie ewaluacji *ex ante* programów na lata 2007–2013 i postawić szersze pytania o sposób ewaluacji ich efektów, o podmioty odpowiedzialne za taką ocenę oraz o rozpowszechnianie jej ustaleń. Dziś obraz tego procesu obejmuje nieustające, zintegrowane badania i gromadzenie danych przedstawiających faktyczne oddziaływanie poszczególnych projektów na gospodarkę i szersze, horyzontalne cele programów rozwoju regionalnego.

Osiągnąwszy tak wiele w stosunkowo krótkim czasie, polscy ewaluatorzy z entuzjazmem dzielą się swoją wiedzą i nie zwalniają tempa rozwoju. Osoby zaangażowane w ten proces dają z siebie wiele, aby upowszechnić wyniki swej pracy za pośrednictwem konferencji, Internetu, raportów i baz danych dostępnych dla szerokiej publiczności.

Szkolenie w zakresie procedur i doskonalenie technik ewaluacyjnych jest nieustannie centralnym aspektem ich pracy. Unijne finansowanie zapewnia możliwość ustawicznego rozwoju procesu ewaluacji przez nowe szkolenia i przekazywanie środków na badania w tej dziedzinie. Uzupełnieniem są analizy zewnętrznych ekspertów oraz zataczająca coraz szersze kręgi współpraca międzynarodowa. Takie połączenie zasobów i ambicji zapewnia prowadzonej w Polsce ewaluacji godną pozazdrośczenia reputację.

WIĘCEJ INFORMACJI:

Polska – <http://www.mg.gov.pl>

Finansowanie odnawialnych źródeł energii w La Réunion

” To, co początkowo wynikało z obowiązku kontroli programów, staje się aktualnie wzorowym przykładem nowoczesnego zarządzania w administracji publicznej ”

NADRENIA PÓŁNOCNA-WESTFALIA

Długa historia monitorowania programów w Niemczech zapewnia solidne fundamenty do badania coraz szerszego zakresu wskaźników. W Nadrenii Północnej-Westfalii ewaluatorzy programów tworzą całościowy obraz efektów rozwoju regionalnego na podstawie danych finansowych i dotyczących zatrudnienia. Unaocznia on zakres, w jakim realizowane projekty przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy, innowacyjności, powstawania nowych firm i stwarzania możliwości rozwoju zawodowego.

Patrząc dalej, na cele horyzontalne, w procesie ewaluacji dokonuje się także pomiar zysków środowiskowych i równości szans. Martin Henricke, kierujący jednostką zarządzającą w Ministerstwie Spraw Gospodarczych i Energii landu Nadrenia Północna-Westfalia, jest przekonany, że „ciągły nadzór to podstawa przejrzystości, efektywności i wydajności”.

Każda propozycja projektu musi obejmować szczegółowe uzasadnienie finansowania w aspekcie spodziewanych korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych. Taka obfitość informacji z czasem wydaje coraz więcej owoców, a czym bardziej szczegółowo opisane są korzyści płynące z projektu, tym użyteczniejszy jest dany opis w ciągłym procesie ewaluacji i określania poszczególnych etapów projektu.

W przypadku niektórych skomplikowanych programów, szczególnie tych przewidujących nowe formy finansowania, po zakończeniu realizacji przeprowadza się dogłębną analizę. Ewaluatorzy badają wówczas dane ilościowe dotyczące wyników projektu, a także przeprowadzają bardziej jakościową analizę poziomów innowacyjności i korzyści społecznych. Niekiedy angażuje się zewnętrzne zespoły specjalistów w poszczególnych dziedzinach, co przekłada się na wymierne postępy w zamknięciu szerszych tematów, np. strategii ochrony klimatu.

Wszystkie te wątki można w końcu zebrać w jeden miarodajny proces ewaluacji, wykazujący stosunek uzyskanych wartości do zainwestowanych nakładów według różnych kryteriów pomiaru, jako podstawę do dalszego doskonalenia zarządzania projektami w przyszłości.

WIĘCEJ INFORMACJI:

Nadrenia Północna-Westfalia –
<http://www.economy.nrw.de/grundsatz/nrwineu/index.php>

AUSTRIA

Impulsem do doskonalenia ewaluacji w Austrii okazały się nowe przepisy dotyczące unijnych funduszy strukturalnych, zachęcające do przyjęcia bardziej otwartego, logiczniejszego podejścia.

Ewaluacja systemowa, niezbędna w systemach oceny zorientowanych na procesy, wymaga dzielenia się wiedzą i działania sieciowego, aby z nauki płynącej z doświadczenia skorzystało jak najwięcej osób uczestniczących w procesach ewaluacji.

W okresie 2000–2006 stworzono nowy instrument ułatwiający komunikację i koordynację procesu ewaluacji. Była to tzw. platforma robocza i koordynacyjna ewaluacji (KAP-EVA), uruchomiona w czasie umożliwiającym jej wykorzystanie w obowiązkowych ewaluacjach śródtreminowych.

W ramach śródtreminowej ewaluacji w 2003 r. firma badawcza Profactor z siedzibą w Górnej Austrii została objęta oceną dotyczącą regionalnych skutków jej projektów badawczych współfinansowanych przez UE. Dokonano wnikliwej analizy oddziaływania projektu na innowacyjny potencjał lokalnych i regionalnych MŚP, rozwój infrastruktury zorientowanej na innowacyjność oraz postępy transferu technologii. Choć wskazano obszary wymagające poprawek, m.in. konieczność zachęcania mniej innowacyjnych przedsiębiorstw do korzystania z *know-how* badawczo-rozwojowego, ocena firmy Profactor potwierdziła pozytywne oddziaływanie projektów współfinansowanych przez UE.

Procesy ewaluacji rozwijano dalej przez wprowadzenie na okres 2007–2013 zintegrowanego procesu nadzoru strategicznego STRAT.ATplus. Z przeprowadzonego ilościowego badania pilotażowego (okres obserwacji 1995–2007) można wyciągnąć następujący wniosek: regiony objęte w tym okresie pomocą rozwijają się lepiej pod względem zatrudnienia i rynku pracy, a także odnotowały większy postęp w porównaniu z regionami pozbawionymi pomocy. Liczne zdecentralizowane struktury aktywizacyjne oraz utworzone placówki pośrednictwa regionalnego przyczyniły się do poprawy warunków rozwoju w regionach.

Strategiczny proces nadzoru w pełnym zakresie realizuje zasadę partnerstwa i kładzie nacisk na regionalny rozwój strategiczny w kontekście łączenia różnych funduszy.

„ Długa historia monitorowania programów w Niemczech zapewnia solidne fundamenty do badania coraz szerszego zakresu wskaźników ”

WIĘCEJ INFORMACJI:

Austria – <http://www.oerok.gv.at>

Projekt Profactor unaocznia korzyści płynące z unijnych dotacji

PRZEDSTAWIAMY NOWEGO KOMISARZA UE DS. POLITYKI REGIONALNEJ, JOHANNESA HAHNA

Jakie są Pana zdaniem kluczowe wyzwania, przed którymi stoi Pan w swej nowej roli komisarza UE ds. polityki regionalnej?

Przede wszystkim chciałbym powiedzieć, że to zaszczyt być powołanym do tej funkcji. Przejęcie sterów unijnej polityki regionalnej – będącej przykładem wielkiego sukcesu europejskiej integracji – to samo w sobie olbrzymie wyzwanie, i już cieszę się na możliwość kontynuowania dobrej roboty wykonanej przez moich poprzedników.

Moim zdaniem musimy rozwijać regionalne gospodarki jako oparte w większym stopniu na wiedzy, innowacji i zrównoważonym wykorzystaniu zasobów. Kryzys finansowy i wynikłe z niego załamanie gospodarcze dotknęły wszystkie regiony w Unii. Nadal mają ogromny wpływ na rozwój gospodarczy i zatrudnienie. Inwestując jeszcze więcej regionalnych pieniędzy w badania, innowację i edukację, możemy wspomóc wdrażanie konkurencyjności i innowacyjności w naszych regionach, a to z kolei pomoże nam wyjść z kryzysu gospodarczego jako silniejsza wspólnota.

Musimy także dopilnować, aby nasza polityka w większym stopniu koncentrowała się na produkowaniu konkretnych rezultatów i tworzeniu miejsc pracy. W naszym świecie pełnym ścisłych powiązań uzyskanie wzrostu gospodarczego w jednym regionie prowadzi do wzrostu zatrudnienia w innym. W ostatecznym rozrachunku inwestycje w regiony oznaczają postęp ogólnoeuropejski.

Zobowiązał się Pan, że cele polityki regionalnej będą kluczowymi aspektami strategii UE 2020 – czy to realne założenie?

Jednym z moich zasadniczych celów jest zapewnienie, aby unijna polityka spójności była ściśle skorelowana ze strategią Europa 2020. To jest podstawowy priorytet. Strategia ta określi ramy gospodarczego, społecznego i środowiskowego rozwoju UE w kolejnej dekadzie. Biorąc pod uwagę aktualny klimat gospodarczy, osiągnięcie wyznaczonych w niej celów nie będzie zadaniem łatwym. Jednak przy zintegrowanej strukturze inwestycji, wypróbowanym systemie realizacji i zarządzaniu w terenie, polityka spójności może być, i będzie, jednym z głównych motorów realizacji założeń strategii Europa 2020.

Jest Pan aktualnie odpowiedzialny za jeden z największych budżetów w Unii Europejskiej – jak dopilnuje Pan, aby oddziaływanie tej polityki zostało rygorystycznie ocenione?

Polityka, której wartość wynosi 50 miliardów euro rocznie, z pewnością oznacza olbrzymią ilość pieniędzy! Ewaluacja skutków takiej inwestycji, ustalanie, co działa i dlaczego działa, ma

oczywiście krytyczne znaczenie dla jej powodzenia. Jestem głęboko przekonany, że polityka spójności musi się skupiać na wynikach, a kryteria ich określania muszą odzwierciedlać charakter poszczególnych interwencji i cele prowadzonej polityki.

W ramach tej polityki wsparto już miliony projektów. Właśnie te projekty opowiadają historię świadcząca o tym, jak nieustanne inwestowanie w infrastrukturę, poprawę warunków środowiskowych, innowacyjność i rozwój przedsiębiorczości, a także w ludzkie umiejętności, przyniosło realne korzyści mieszkańcom całej UE. Informowanie opinii publicznej o tym, co zostało osiągnięte za pieniądze podatników, jest nie tylko ważne, ale stanowi kamień węgielny demokratycznego systemu rozliczania z odpowiedzialności. Musimy zatem bezwarunkowo zapewnić najlepsze możliwe systemy kontroli, tak aby podatnik wiedział, że te pieniądze są dobrze wydawane.

To będzie wymagać jeszcze mocniejszej kultury nadzoru i ewaluacji, a także zaangażowania w proces uczenia się w relacjach partnerskich. Wzmoczony nacisk na skuteczność, cele i wyniki może także łączyć się z zachętami motywacyjnymi i warunkowością, aby wspomagać proces poprawy jakości.

Wiele ostatnio dyskutowano o przyszłej polityce spójności – jakie jest Pana osobiste zdanie w kluczowych kwestiach dotyczących tego zagadnienia?

W kontekście zarówno strategii UE 2020, jak i przeglądu budżetu, rok 2010 pod wieloma względami stanowi pewną cezurę w tworzeniu podwalin pod przyszłą politykę spójności. Jednym z moich najważniejszych zadań będzie kształtowanie polityki na okres po roku 2013, tak by mogła wspierać regiony Europy w konfrontacji z nowymi wyzwaniami i przejściu do gospodarki przyszłości.

Europejski projekt integracji gospodarczej jest przeznaczony dla wszystkich – dlatego polityka spójności powinna być polityką wszystkich regionów. Aby jednak zwiększać efektywność polityki, musimy przyszłe wsparcie koncentrować na ograniczonej liczbie priorytetów, zgodnie z ideą Europy 2020, i unikać dalszego namnażania i rozdrabniania funduszy wspólnotowych. Aby to osiągnąć, musimy uprościć zasady współfinansowania z udziałem budżetów lokalnych, regionalnych, państwowych lub prywatnych, aby wspierać inwestycje z maksymalną skutecznością.

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej wspiera rozwój zdolności ewaluacyjnych w państwach członkowskich i regionach, zapewniając doradztwo i wytyczne w zakresie metod ewaluacji, a także wskazując dobre przykłady. W doskonaleniu jakości i rzetelności przeprowadzanych ewaluacji z pomocą administracjom państwowym i regionalnym przychodzą wydawane przez Dyrekcję dokumenty robocze i wytyczne, imprezy o tematyce ewaluacyjnej oraz dwie sieci współpracy.

Sieć Ewaluacyjna Państw Członkowskich

Sieć Ewaluacyjna Państw Członkowskich to forum, na którym toczy się dyskusja między Komisją Europejską (DG ds. Polityki Regionalnej) a państwami członkowskimi w kwestiach dotyczących ewaluacji polityki spójności. Kierowana przez Jednostkę ds. Ewaluacji w DG ds. Polityki Regionalnej sieć odbywa dorocznie dwa–trzy posiedzenia w celu omówienia metod i dobrych praktyk ewaluacji oraz sposobów wykorzystania jej wyników.

Jej celem jest ułatwianie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk służących wzmocnieniu zdolności ewaluacyjnych w całej Unii Europejskiej. Do sieci tej należą przedstawiciele państw

członkowskich odpowiedzialni za ewaluację polityki spójności, w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

Sieć ekspertów ewaluacji

Celem tej nowej inicjatywy jest całościowe ujęcie dostępnych dowodów skuteczności polityki spójności za każdy rok i opracowanie rocznego raportu dla każdego państwa członkowskiego. Pierwsze raporty zostaną opublikowane pod koniec 2010 r.

Działająca od początku bieżącego roku sieć ekspertów ma dokonywać syntezy dowodów skuteczności w realizacji polityki w okresie 2007–2013 na podstawie fizycznych i finansowych wyników realizacji programów operacyjnych. Będzie analizować materiał dowodowy dostarczany przez ewaluacje prowadzone w państwach członkowskich.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami państwa członkowskie są zobowiązane do przeprowadzania ewaluacji w czasie trwania okresu realizacji programów zgodnie ze swoimi potrzebami i priorytetami. W ostatnich latach państwa członkowskie opracowały plany ewaluacyjne, a wiele także przeprowadziło ewaluacje pozwalające analizować nowe aspekty realizacji programów. Sieć ekspertów ewaluacji będzie analizować wyniki tych badań w każdym z państw członkowskich.

Kolejnym celem sieci jest wyłonienie przykładów dobrych praktyk ewaluacyjnych (ciekawych metod, rzetelnych danych itp.). Badania, które mogą okazać się pomocne dla pozostałych państw członkowskich, będą dostępne w internetowej bibliotece serwisu Inforegio, z możliwością przeszukiwania badań ewaluacyjnych z zastosowaniem różnych kryteriów.

Rok 2010 – nacisk na innowacyjność

Zgodnie ze zaktualizowaną strategią lizbońską, polityka spójności podkreśla potrzebę inwestowania w innowacyjność, celem zapewnienia konkurencyjności, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Europie. Jedną czwartą budżetu EFRR na lata 2007–2013 – 85 mld euro – przeznaczają się na działania wspierające innowacyjność. Praca wspomnianej sieci ekspertów umożliwi zbadanie, jakie działania są wspierane przez EFRR oraz jaki nacisk na aspekt innowacyjności kładzie się w poszczególnych państwach członkowskich.

Czy w krajowej polityce innowacyjności funkcjonuje wymiar regionalny? Jaki jest wkład programów EFRR w regionalną i krajową politykę innowacyjności? Oto niektóre z zagadnień, jakie eksperci zbadają w kontekście każdego państwa członkowskiego. Głównym celem jest ustalenie, jak programy polityki spójności mogą przyczynić się do rozwoju innowacyjnego potencjału UE.

Wybrane tematy sesji z 25–26 lutego 2010 roku:

- Krajowe raporty dotyczące strategii: przegląd kluczowych wskaźników i wyników ewaluacji
- Najważniejsze wskaźniki: organizacja programu pilotażowego oraz Informacja o raportach rocznych 2010
- Najnowsze informacje i prezentacje DG ds. Polityki Regionalnej dotyczące ostatecznych wyników ewaluacji *ex post* celów nr 1 i 2 za okres 2000–2006
 - Zmiany strukturalne a globalizacja
 - Transport
 - Środowisko i zmiany klimatyczne
- Najnowsze informacje dotyczące ewaluacji *ex post* Funduszu Spójności i ISPA
- Prezentacja wyników ewaluacji z Polski (wsparcie przedsiębiorstw i grupy kontrolne)
- Prezentacja wyników ewaluacji z Szwecji i najnowszej publikacji dotyczącej prowadzonych ewaluacji

EVALSED

EVALSED to internetowe źródło wsparcia merytorycznego w zakresie sposobów projektowania i wdrażania procesów ewaluacyjnych oraz zapewniania ich należytej jakości. Przeznaczone głównie dla decydentów – szczególnie tych, którzy projektują i przeprowadzają ewaluacje, EVALSED to praktyczne narzędzie pomagające w podejmowaniu decyzji w zakresie polityk rozwoju społeczno-gospodarczego.

Określa ono rolę ewaluacji w rozwoju społeczno-gospodarczym, omawia różne sposoby rozwijania zdolności i doskonalenia metod ewaluacji. EVALSED tradycyjnie skupia się na ewaluacji programów. Doświadczenia ewaluacji prowadzonej w okresie 2007–2013 oraz tematycznej ewaluacji *ex post* za lata 2000–2006 również stanowią większy potencjał uzyskiwania wiarygodnych wyników oceny poszczególnych tematów lub interwencji. W oparciu o te najnowsze doświadczenia, przewodnikową część serwisu EVALSED zaktualizowano i wydano w formie drukowanej, w celu promowania i doskonalenia praktyki ewaluacji w UE.

EVALSED SKŁADA SIĘ Z DWÓCH CZĘŚCI:

Przewodnik – przeznaczony dla szerokiego kręgu użytkowników i czytelników

Dwa podręczniki – interesujące zwłaszcza dla praktyków oraz osób zamierzających przekazywać lub nabywać umiejętności ewaluacyjne

- Metody i techniki
- Budowanie zdolności ewaluacyjnych

Ostatnio zaktualizowano strukturę podręcznika metod i technik ewaluacyjnych oraz dodano nowe rozdziały dotyczące modeli makroekonomicznych i ewaluacji oddziaływania programów w oparciu o rozpatrywanie sytuacji kontrfaktycznych. W 2010 r. planuje się dogłębną analizę zarówno przewodnika, jak i podręczników z myślą o dalszym rozwoju i aktualizacji ich treści.

Konferencja dotycząca ewaluacji

Ważna międzynarodowa konferencja „Nowe metody ewaluacji polityki spójności. Odpowiedzialność i uczenie się” odbyła się w listopadzie 2009 r. w Warszawie. Tematem konferencji było stosowanie metod ewaluacji umożliwiających rzetelny pomiar skuteczności polityki spójności. W imprezie wzięło udział 500 uczestników ze wszystkich państw członkowskich i innych, w tym twórców polityki, osób odpowiedzialnych za ewaluację programów realizowanych w ramach polityki spójności na poziomie krajowym i regionalnym, ewaluatorów i przedstawicieli środowiska akademickiego.

Istotnym przesłaniem płynącym z obrad jest stwierdzenie, że ewaluacja powinna ujmować efekty polityki spójności w procesie dwustronnym: sama Komisja nie jest w stanie dostarczyć dowodów dotyczących skutecznej realizacji tej polityki – powinny je także przekazywać państwa członkowskie i regiony. W poszczególnych obszarach interwencji należy stosować rzetelne metody ewaluacji.

Potrzeba debaty politycznej o realizacji polityki przewijała się wielokrotnie w czasie dwudniowych obrad obejmujących prezentacje, dyskusje i warsztaty dotyczące metod ewaluacji. Konferencja była okazją dla europejskich twórców polityki oraz ewaluatorów do zastanowienia się nad działaniami, jakie powinna podejmować Komisja, a także państwa członkowskie i sami ewaluatorzy, aby zapewnić skuteczność ewaluacji i jej wartość jako podstawy debaty dotyczącej tworzenia polityki. Jeśli zależy nam na kreowaniu takiej polityki, która sprawdza się w praktyce, i jeśli chcemy mieć możliwość wykazania tego na drodze ewaluacji, trzeba jasno stwierdzać, jakie są cele tej polityki – a przy tym nie można jej przeciążać nadmierną ilością celów.

WIĘCEJ INFORMACJI:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.htm

W każdym wydaniu „Panorama” sprawdza, jak dwa wybrane projekty rozwijają się z punktu widzenia osób nimi zarządzających. Przyglądamy się wzlotom i upadkom zarządzania projektem finansowanym przez EFRR, rozpoznając problemy i dzieląc się rozwiązaniami.

PROJEKT 1

PROJEKT LONGLIFE OD WEWNĄTRZ

Fakty i liczby

Nakłady na projekt Longlife w okresie od stycznia 2009 roku do stycznia 2012 roku wyniosą ok. 2,3 mln euro

Budowanie wspierające życie

Zagadnienia ochrony środowiska stają się jednym z głównych aspektów projektowania nowoczesnych budynków mieszkalnych w ramach Programu Regionu Morza Bałtyckiego, po części dzięki projektowi Longlife, w którym opracowuje się innowacyjne technologie, praktyki, ujednolicone procedury i wytyczne w celu zaplanowania i zbudowania prototypu ekologicznego budynku mieszkalnego, zużywającego jak najmniej energii i innych zasobów.

Nabyta w tym procesie wiedza zostanie przekazana na Litwę, do Danii, Niemiec, Polski i Rosji. Oczekuje się, że transfer wiedzy zmniejszy różnice w zakresie praktyk, technologii, procedur i przepisów, prowadząc do wznoszenia budynków mieszkalnych przyjaźniejszych dla środowiska.

Za kulisami – zarządzanie projektem EFRR

Kierownik projektu Klaus Rückert

Kierujący projektem z ramienia partnera wiodącego Klaus Rückert jest profesorem w dziedzinach projektowania, konstrukcji i budownictwa w Instytucie Architektury Uniwersytetu Technicznego w Berlinie.

Rozszerzenie swego obszaru badań w takich krajach jak Meksyk, Chiny, Afganistan i Iran o region nadbałtycki w Europie Rückert nazywa „niewielkim kroczkiem”. Na początku podjął się trudnego zadania znalezienia partnerów i napisania propozycji projektu w ramach programu INTERREG IV B.

Niedawne święto narodowe na Litwie było dla Marii Kiefel – koordynatora projektu – okazją do rozesłania gratulacji partnerom projektu i zainteresowanym podmiotom. „To naprawdę ważne dla projektu, aby ludzie czuli się docenieni i doinformowani”, wyjaśnia. Zważywszy na to, że partnerzy działają w różnych krajach, a zespoły kompetencyjne w różnych dziedzinach specjalizacji oraz że unijne wytyczne dotyczące działania w Regionie Morza Bałtyckiego ukazały się już w czwartej edycji, potrzeba bieżącego informowania wszystkich uczestników jest bezsprzeczna.

Kiedy zatem podczas ostatniego warsztatu projektowego przedstawiła komitetowi sterującemu sprawozdanie o stanie realizacji projektu, określając także główne zadania na kolejny okres, z zadowoleniem stwierdziła, że wszystkie rekomendacje zostały przyjęte. Samo sprawozdanie i towarzyszące mu prezentacje zostały rozesłane do wszystkich partnerów projektu. „Nie chcemy, żeby ktoś poczuł się wyłączony z obiegu informacji”, komentuje Kiefel.

W przypadku gdyby zarządzanie projektem EFRR w Programie Regionu Morza Bałtyckiego stało się zbyt skomplikowane, Kiefel ma do dyspozycji bezcenne źródło wsparcia – Wspólny Sekretariat Techniczny programu, który mieści się w Rostocku. „Potrafią odpowiedzieć na każde pytanie, jakie mogą zadać. Ta usługa jest nieoceniona”, dodaje.

Biorąc pod uwagę, że to pierwszy projekt, który otrzymał finansowanie z EFRR w pierwszej turze ostatniego programu, kierujący projektem mają powody do dumy z dotychczasowych osiągnięć. A co zdaniem Kiefel jest kluczem do sukcesu w realizacji projektu w Programie Regionu Morza Bałtyckiego? „Potrzebne jest zaufanie między partnerem wiodącym a Wspólnym Sekretariatem Technicznym”, stwierdza.

Pomyślne wyniki

Jako że realizacja przebiega bez zakłóceń, uwaga skupia się na spodziewanych rezultatach. Zasadniczym celem jest stworzenie nowego budynku, zaprojektowanego od podstaw i zdolnego do uzyskania certyfikacji jako obiekt ekologiczny, do wykorzystania przez regionalne, krajowe i unijne organy, planistów, towarzystwa budownictwa mieszkaniowego, deweloperów, przedsiębiorstwa duże i małe. A kiedy już jeden będzie oddany do użytku, można mieć nadzieję, że powstanie takich więcej.

Na pytanie o jakieś większe przeszkody w realizacji przedsięwzięcia, Rückert odpowiada: „Oczywiście trzeba w to włożyć nieco wysiłku, aby koordynować działania 14 partnerów z 5 krajów w tak trudnym temacie”! Szybko jednak dodaje, że wysoki poziom zaangażowania wszystkich partnerów projektu umożliwił dotąd bezproblemową współpracę.

WIĘCEJ INFORMACJI:

<http://www.longlife-world.eu>

Dalsze losy projektów Musikpark i Ośrodek Nano-Zdrowia będziemy śledzić w kolejnym wydaniu, natomiast w niniejszym numerze dowiadujemy się, jak przebiegają dwa nowe projekty – Konkurencyjne Usługi Medyczne i Longlife, oba realizowane przez partnerów z kilku państw członkowskich.

PROJEKT 2

PROJEKT KONKURENCYJNE USŁUGI MEDYCZNE OD WEWNĄTRZ

Fakty i liczby

Nakłady na projekt Konkurencyjne Usługi Medyczne w okresie od stycznia 2008 roku do końca 2010 roku wyniosły blisko 1 milion euro

Nowoczesne podejście do opieki zdrowotnej

Finlandia, Irlandia, Norwegia, Szwecja i Szkocja należą do najmniej zaludnionych regionów Europy, przy średniej gęstości zaludnienia na poziomie 3,5 mieszkańca na km². Zapewnienie opieki zdrowotnej tym regionom, borykającym się ze starzejącą się populacją i chłodnym klimatem, stanowi poważny problem już od dłuższego czasu. Jednak dopiero niedawno znaleziono rozwiązania.

W swoim biurze w Brukseli, Seppo Heikkilä, ówczesny dyrektor przedstawicielstwa Finlandii Północnej przy UE, obmyślił wraz z Pasi Parkkilä z Okręgowego Urzędu Szpitalnictwa Północnej Ostrobothnii plan wprowadzenia w odległych regionach takich usług, jak telemedycyna czy elektroniczna opieka zdrowotna – eHealth. Dzięki jego koneksjom i wiedzy o funduszach europejskich powstał projekt Konkurencyjne Usługi Medyczne.

Minna Mäkinieni – koordynator projektu

Mäkinieni poproszono o spożytkowanie jej specjalistycznej wiedzy na stanowisku koordynatora projektu. Jej doświadczenie związane z badaniami replikacji i naprawy DNA na Uniwersytecie w Oulu, a później z tworzeniem modeli powstawania nowotworów w Zjednoczonym Królestwie, a także wiedza o procesach informacyjnych i administracji publicznej okazały się doskonałą podstawą do kierowania tym ambitnym transnarodowym projektem. Po dwóch latach od rozpoczęcia jego realizacji, Mäkinieni opisuje swą pracę jako „niezmiernie interesującą i stymulującą” pomimo konieczności dotrzymywania wielu nieprzekraczalnych terminów.

A jaką radę dałaby innym osobom ubiegającym się o wsparcie z EFRR? „Administrowanie projektem unijnym jest bardzo czasochłonne, trzeba wypełniać arkusze harmonogramów i wszystko szczegółowo dokumentować. Jednak troska o szczegóły się opłaca, bo potem łatwiejsze jest pisanie raportów i przygotowanie się do audytów finansowych”.

Prowadzenie projektu – na czym to polega?

Załamanie gospodarcze spowodowało w sektorze opieki zdrowotnej problemy finansowe i konieczność cięć wydatków. Kiedy fakt ten zestawia się z niedawną epidemią świńskiej grypy, staje się jasne, że z powodu nieoczekiwanych utrudnień sektor

ten ma mniej czasu i mniej pieniędzy na rozwój nowych usług. Dlatego konsorcjum projektu kładzie szczególny nacisk na zapewnienie, że wszystkie osoby zaangażowane w jego realizację są wynagradzane za poświęcony czas – zasada ta ewidentnie przynosi pozytywne efekty.

Mäkinieni nie pozostawia wątpliwości, że kluczowe znaczenie w przewyżnianiu wszelkich pojawiających się trudności ma komunikacja. „Komunikacja e-mailowa jest wygodna, nie jest jednak najlepszym narzędziem zarządzania. Odbywamy dodatkowe telekonferencje, także za pośrednictwem łącz wideo, w uzupełnieniu zebrań zwoływanych co dwa lata”. Zaangażowanie wyższego kierownictwa również okazało się niezmiernie ważne dla postępów w realizacji projektu.

Żadna odległość nie jest zbyt duża

Po wielu burzach mózgow i sesjach przygotowawczych w Finlandii, Norwegii, Szwecji i Szkocji wybrano najbardziej obiecujące usługi. Następnie w szkockim Inverness zorganizowano sesję „swatania” dostawców usług i przedstawicieli placówki pilotażowej.

W Finlandii

Próbnie uruchomiono opracowane w Szwecji monitorowanie danych fizjologicznych na odległość. Tzw. pakiet zdalnego badania (ang. *Remote Check-up Bag*) umożliwia pomiar ciśnienia krwi pacjentów, a także poziomu cukru we krwi, wagi ciała i zawartości tłuszczu w organizmie. Pakiet ma być także stosowany do odczytów EKG u pacjentów ze schorzeniami serca. Wszystkie te dane można następnie pobrać za pośrednictwem przeglądarki internetowej.

W Norwegii

Niewielkie społeczności zamieszkujące wyspę Senja miały trudności z zapewnieniem etatów lekarzy pierwszego kontaktu. Dzięki pakietowi zdalnego badania lekarze pracujący w jednym ośrodku będą oferować usługi wyspiarzom.

W Szwecji

Mobilne urządzenie do badania oczu, zamontowane w specjalnej przyczepie, umożliwi świadczenie usług w miejscu zamieszkania pacjentów chorych na cukrzycę i jaskrę.

W Szkocji

Teledializa (model norweski) opiera się na połączeniu wideo między dializatorami działającymi w głównym szpitalu w Inverness a większym szpitalem w miejscowości Wick. Zwiększy ona zakres wsparcia dla personelu opiekującego się pacjentami w placówkach oddalonych od dużych ośrodków i umożliwi chorym np. na nerki zdalne uzyskiwanie konsultacji od nefrologów i innych specjalistów, którzy zazwyczaj dostępni są jedynie w dużych szpitalach.

WIĘCEJ INFORMACJI:

<http://www.ehealthservices.eu>

DATY 2010	WYDARZENIE	MIEJSCE
19 kwietnia	Polityka spójności 2000–2006 – co osiągnęliśmy?	Bruksela (BE)
19–21 kwietnia	Konferencja w sprawie unijnej strategii dla regionu Dunaju – Wiedeń–Bratysława	Wiedeń (AT) i Bratysława (SK)
10–11 maja	Konferencja w sprawie unijnej strategii dla regionu Dunaju – Ruse	Ruse (BG)
20–21 maja	Konferencja „Regiony na rzecz zmian gospodarczych – budowa zrównoważonego wzrostu” oraz ceremonia wręczenia nagród RegioStars 2010 http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/sustainable-growth/home_en.cfm?nmenu=1	Bruksela (BE)
24–26 maja	Konferencja „Regionalne odpowiedzi i globalne zmiany: podmioty, instytucje i organizacje” http://www.regional-studies-assoc.ac.uk/	Pecz (HU)
27–28 maja	Forum najbardziej oddalonych regionów Europy	Bruksela (BE)
10–11 czerwca	Konferencja w sprawie unijnej strategii dla regionu Dunaju – Konstanca	Konstanca (RO)
21–22 czerwca	Nieformalne spotkanie ministrów w sprawie mieszkalnictwa i rozwoju obszarów miejskich http://www.eu2010.es/	Toledo (ES)
4–7 października	Dni otwarte – VIII Europejski Tydzień Regionów i Miast: „Cel 2020: Konkurencyjność, współpraca i spójność w regionach” http://www.opendays.europa.eu/	Bruksela (BE)

Dodatkowe informacje o wymienionych imprezach znajdują się w części „Kalendarz” naszego serwisu internetowego Inforegio:
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

Tematy kolejnych wydań „Panoramy”:

„Panorama” nr 34 (lato 2010) będzie poświęcona tematowi: „Zintegrowane podejście”.

„Panorama” nr 35 (jesień 2010) „Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym” podsumuje rok w Europie pod kątem tego tematu przez pryzmat polityki spójności.

Poruszone zostaną problemy wykluczenia społecznego, ubóstwa w miastach i marginalizacji niektórych społeczności takich jak Romowie.

Czekamy na Państwa komentarze, opinie i pomysły, które można przesyłać na adres:

regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-10-033-PL-C

ISSN 1725-8243

© Unia Europejska, 2010
Przedruk dozwolony pod warunkiem podania źródła.

Urząd Publikacji

Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej
Jednostka B.1 – Komunikacja, informacja, stosunki z państwami trzecimi
Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41
B-1040 Bruksela
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_pl.htm